Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES LAILAS MEDINAS
SECINĀJUMI,
sniegti 2025. gada 4. decembrī [1]

Lieta C-528/24 [*Boothnesse*] [i]

LQ,
NT,
RM
persona, kas iestājusies lietā:
Minister for Justice and Equality

(*Supreme Court* (Augstākā tiesa, Īrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tirdzniecības un sadarbības nolīgums starp Eiropas Savienību un Eiropas Atomenerģijas kopienu, no vienas puses, un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti, no otras puses – Trešās daļas VII sadaļa – Personas nodošana Apvienotajai Karalistei kriminālvajāšanai – 604. panta c) punkts un 625. pants – Iespējama kriminālvajāšana par citiem nodarījumiem – Specialitātes princips – Jēdziens "nodarījums, kas [..] nav nodarījums, par kuru persona nodota" – Necieņas izrādīšana pret tiesu – Civiltiesiski sodāma necieņa pret tiesu – Sešu mēnešu brīvības atņemšanas sods – Brīvības atņemšana – Autonoms jēdziens – Iespēja atsaukties uz specialitātes principu tiesā – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 6., 47. pants un 49. panta 1. punkts – Efektīva tiesību aizsardzība tiesā – Tiesiskuma princips un sodu paredzamība – Papildu garantijas, kas jāsniedz izsniegšanas valstij

I. Ievads

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Tirdzniecības un sadarbības nolīgumu starp Eiropas Savienību un Eiropas Atomenerģijas kopienu, no vienas puses, un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti, no otras puses [2] (turpmāk tekstā – "TSN"), kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47., 48. un 49. pantu.

2. Specialitātes princips [3] – izdošanas un nodošanas tiesību pamatgarantija – paredzēts TSN 625. panta 2. punktā, kurā noteikts, ka, izņemot atsevišķus gadījumus, nevar veikt nodotās personas kriminālvajāšanu, to notiesāt vai tai atņemt brīvību par nodarījumu, kas veikts pirms minētās personas nodošanas un kas nav nodarījums, par kuru persona nodota.

[1] Oriģinālvaloda – angļu.

[i] Šīs lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

[2] OV 2021, L 149, 10. lpp.

[3] Saukts arī par specialitāti, specialitātes noteikumu vai specialitātes doktrīnu.

3. Šī lieta saistīta ar trīs apcietināšanas orderu, kurus saskaņā ar TSN izdevusi Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes tiesa, izpildes procedūru. Šo apcietināšanas orderu mērķis ir panākt trīs personu – LQ, NT un RM – nodošanu Apvienotajai Karalistei kriminālvajāšanai par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar krāpšanu. Minētās personas iebilst pret viņu nodošanu, apgalvojot, ka šādi tiktu pārkāpts TSN 625. panta 2. punktā paredzētais specialitātes princips, jo tām būtu jāizcieš sešu mēnešu cietumsods par civiltiesiski sodāmu necieņu pret tiesu, pamatojoties uz to, ka tās pārkāpušas Apvienotās Karalistes tiesas izdotus apķīlāšanas rīkojumus. Tā kā civiltiesiski sodāma necieņa pret tiesu Apvienotajā Karalistē nav noziedzīgs nodarījums, tā nav iekļauta apcietināšanas orderī nodošanas mērķiem.

4. Šajā kontekstā lietā rodas jautājums par TSN trešās daļas VII sadaļas noteikumu un it īpaši tā 625. panta 2. punkta interpretāciju, ja saskaņā ar tās valsts tiesībām, kura lūdz nodošanu (turpmāk tekstā – "izsniegšanas valsts"), rīcība, par kuru var piespriest brīvības atņemšanu, nav kvalificēta kā noziedzīgs nodarījums. Tiesai jālemj, kā interpretējams "nodarījums, kas [..] nav nodarījums, par kuru persona nodota" šīs tiesību normas izpratnē.

5. Šajā lietā īpaši izcelts jautājums, vai specialitātes princips drīzāk uzskatāms par tiesībām, kuras var īstenot indivīds, nevis par starpvalstu noteikumu [4].

II. Atbilstošās tiesību normas

A. TSN

6. TSN 4. panta "Starptautiskās publiskās tiesības" 1. punktā noteikts:

"Šā nolīguma un jebkura papildinoša nolīguma noteikumi tiek interpretēti labticīgi, atbilstoši to parastajai nozīmei to kontekstā un ņemot vērā nolīguma mērķi un nolūku saskaņā ar starptautisko publisko tiesību interpretācijas paražu normām, tostarp tām, kas kodificētas 1969. gada 23. maijā Vīnē noslēgtajā Vīnes Konvencijā par starptautisko līgumu tiesībām [(turpmāk tekstā – "VKLT")] [5]."

7. TSN 524. pantā "Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzība" paredzēts:

"1. Šajā daļā paredzētā sadarbība balstās uz Pušu un dalībvalstu daudzgadīgām tradīcijām demokrātijas un tiesiskuma ievērošanā un personu pamattiesību un brīvību aizsardzībā, tai skaitā to, kas noteiktas Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā[, ko Apvienoto Nāciju Ģenerālā asambleja pieņēmusi 1948. gada 10. decembrī,] un [Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā; turpmāk tekstā – "ECPAK"] [6], un uz to, cik svarīga ir minētajā konvencijā ietverto tiesību un brīvību īstenošana iekšzemē.

2. Nekas šajā daļā nemaina pienākumu ievērot pamattiesības un tiesiskos principus, kas jo īpaši atspoguļoti [ECPAK] un [Eiropas] Savienības gadījumā – [Hartā]."

[4] Šajā nozīmē skat. Tinsley, A., "Specialty: Arresting an elusive "right" in European extradition law", *New Journal of European Criminal Law*, 12. sēj., Nr. 1, 2020, 23.–35. lpp. https://doi.org/10.1177/2032284420976994.

[5] Parakstīta Vīnē 1969. gada 23. maijā, *United Nations Treaty Series*, 1155. sēj., 331. lpp.

[6] Parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī.

8. TSN 599. panta "Darbības joma" 1. un 2. punktā paredzēts:

"1. Apcietināšanas orderi var izsniegt par darbībām, par kurām izsniegšanas valsts tiesību aktos paredzēts brīvības atņemšanas sods vai ar brīvības atņemšanu saistīts drošības līdzeklis, kura maksimālais ilgums ir vismaz 12 mēneši, vai par jau piespriestu sodu vai jau piemērotu drošības līdzekli, kuru ilgums ir vismaz četri mēneši.

2. Neskarot 3. un 4. punktu, nodošana ir pakļauta nosacījumam, ka darbības, par kurām izsniegts apcietināšanas orderis, uzskata par nodarījumu saskaņā ar izpildes valsts tiesību aktiem neatkarīgi no tā sastāva pazīmēm vai kvalifikācijas."

9. TSN 604. panta c) punktā noteikts:

"Izpildes tiesu iestāde var izpildīt apcietināšanas orderi, sniedzot šādus garantijas:

[..]

c) ja ir pamatots iemesls uzskatīt, ka pastāv reāls apdraudējums pieprasītās personas pamattiesību ievērošanai, izpildes tiesu iestāde, pirms tā pieņem lēmumu par apcietināšanas ordera izpildi, attiecīgā gadījumā var pieprasīt papildu garantijas attiecībā uz izturēšanos pret pieprasīto personu pēc tās nodošanas."

10. TSN 611. pantā paredzēts:

"Ja apcietinātā persona norāda, ka tā piekrīt nodošanai, šī piekrišana un attiecīgā gadījumā noteikta atteikšanās no tiesībām, ko paredz "specialitātes princips", kurš minēts 625. panta 2. punktā, jāpauž izpildes tiesu iestādē saskaņā ar izpildes valsts iekšzemes tiesību aktiem.

2. Katra valsts pieņem pasākumus, lai nodrošinātu to, ka 1. punktā minēto piekrišanu un attiecīgā gadījumā atteikšanos konstatē tādā veidā, kas liecina par to, ka attiecīgā persona to ir izteikusi brīvprātīgi un pilnībā apzinoties sekas. Šajā nolūkā pieprasītajai personai ir tiesības uz advokāta palīdzību.

[..]"

11. TSN 613. panta 2. punktā paredzēts:

"Ja izpildes tiesu iestāde uzskata, ka informācija, ko paziņojusi izsniegšanas valsts, ir nepietiekama, lai ļautu pieņemt lēmumu par nodošanu, tā lūdz, lai steidzami sniedz vajadzīgo papildu informāciju, konkrēti to, kas attiecas uz 597. pantu, 600. līdz 602. pantu, 604. un 606. pantu, un tā var noteikt termiņu tās saņemšanai [..]."

12. TSN 625. pantā "Iespējamā krimināvajāšana par citiem nodarījumiem" paredzēts:

"1. Apvienotā Karaliste un Savienība, darbojoties jebkuras tās dalībvalsts uzdevumā, katra var informēt Specializēto komiteju tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu sadarbības jomā [(turpmāk tekstā – "Specializētā komiteja")] par to, ka tās attiecībās ar citām dalībvalstīm, kuras sniegušas tādu pašu paziņojumu, uzskata, ka ir dota piekrišana personas krimināvajāšanai, notiesāšanai vai apcietināšanai brīvības atņemšanas soda vai piespiedu līdzekļa izpildei par nodarījumu, kas

izdarīts pirms personas nodošanas un kas nav nodarījums, par kuru minētā persona nodota, ja vien īpašā gadījumā izpildes tiesu iestāde neparedz citādi tās lēmumā par nodošanu.

2. Izņemot gadījumus, kas paredzēti 1. un 3. punktā, nevar veikt nodotās personas krimināvajāšanu, to notiesāt vai tai atņemt brīvību par nodarījumu, kas veikts pirms minētās personas nodošanas un kas nav nodarījums, par kuru persona nodota.

3. Šā panta 2. punktu nepiemēro šādos gadījumos:

[..]

b) nodarījums nav sodāms ar brīvības atņemšanas sodu vai piespiedu līdzekli;

[..]

d) personu varētu pakļaut sodam vai pasākumam, kas nav saistīts ar brīvības atņemšanu, jo īpaši naudassodam vai kādam pasākumam, kas to aizstāj, pat ja tas varētu ierobežot personas brīvību;

e) persona ir piekritusi, ka to nodod, attiecīgos gadījumos vienlaikus atteikdamās no specialitātes principa saskaņā ar 611. pantu;

f) persona pēc tās nodošanas ir noteikti atteikusies no tiesībām piemērot specialitātes principu attiecībā uz noteiktiem nodarījumiem pirms personas nodošanas; atteikšanās jāizdara izsniegšanas valsts kompetentā tiesu iestādē un jāreģistrē protokolā saskaņā ar minētās valsts iekšzemes tiesību aktiem; atteikšanās jāformulē tā, lai skaidri norādītu, ka attiecīgā persona to ir izteikusi brīvprātīgi un pilnībā apzinoties sekas; šajā nolūkā personai ir tiesības uz advokāta palīdzību; un

g) izpildes tiesu iestāde, kas nodevusi personu, dod savu piekrišanu saskaņā ar šā panta 4. punktu.

4. Piekrišanas pieprasījumu iesniedz izpildes tiesu iestādei kopā ar informāciju, kas minēta 606. panta 1. punktā, un tulkojumu, kā noteikts 606. panta 2. punktā. Piekrišanu sniedz, ja uz nodarījumu, par kuru to prasa, attiecas nodošana saskaņā ar šīs sadaļas noteikumiem. Piekrišanu atsaka 600. pantā minēto iemeslu dēļ, un citādi to var atteikt tikai 601. pantā vai 602. panta 2. punktā un 603. panta 2. punktā minēto iemeslu dēļ. Lēmumu pieņem ne vēlāk kā 30 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas. Situācijās, kas izklāstītas 604. pantā, izsniegšanas valstij ir jāsniedz garantijas, kas noteiktas minētajā pantā."

B. Īrijas tiesības

13. TSN nodošanas procedūra Īrijas tiesībās ir paredzēta un īstenota ar *European Arrest Warrant Act 2003* (2003. gada Likums par Eiropas apcietināšanas orderi), kura 22. pantā noteikts, ka, ievērojot šā panta noteikumus, *High Court* (Augstā tiesa) atsakās nodot personu saskaņā ar šo likumu, ja tā ir pārliecināta, ka izsniegšanas valsts tiesību aktos nav paredzēts, ka pret personu, kas tai nodota, pamatojoties uz attiecīgo apcietināšanas orderi, nesāks krimināvajāšanu, to nenotiesās vai neaizturēs, lai izpildītu sodu vai drošības līdzekli vai kā citādi ierobežotu personas brīvību, un ka pret personu sāks krimināvajāšanu, to notiesās vai aizturēs, lai izpildītu sodu vai piemērotu drošības līdzekli, vai citādi ierobežos personas brīvību attiecībā uz noziedzīgu nodarījumu.

III. Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

14. Pret apelācijas sūdzības iesniedzējiem LQ, NT un RM Apvienotajā Karalistē uzsākts kriminālprocess par krāpšanu, ko tie esot izdarījuši kā sabiedrības kopīpašnieki un direktori. Apcietināšanas orderī aprakstītā apgalvotā krāpnieciskā darbība attiecas uz nepatiesas informācijas sniegšanu un nevajadzīgu (un biežu) remonta darbu veikšanu, par ko tie pieprasīja ievērojami lielāku samaksu no nekustamā īpašuma īpašniekiem, pārsvarā vecāka gadagājuma cilvēkiem.

15. 2021. gada martā *Reading Crown Court* (Redingas Kroņa tiesa, Apvienotā Karaliste) izdeva apķīlāšanas rīkojumus, lai nodrošinātu, ka šīs sabiedrības, kā arī pašu LQ, NT un RM aktīvi viņu notiesāšanas gadījumā būtu pieejami kā kompensācija personām, kurām, iespējams, nodarīts kaitējums[7]. 2021. gada 5. augustā šī tiesa nosprieda, ka LQ, NT un RM nav izpildījuši apķīlāšanas rīkojumus, un līdz ar to katru no viņiem aizmuguriski notiesāja par necieņu pret tiesu, katram atbildētājiem piespriežot brīvības atņemšanas sodu uz sešiem mēnešiem.

16. 2022. gada 6. decembrī *Portsmouth Magistrates Court* (Portsmutas tiesa, Apvienotā Karaliste), kas ir tiesu iestāde, pamatojoties uz TSN, izdeva trīs apcietināšanas orderus, lūdzot nodot LQ, NT un RM kriminālvajāšanai par krāpšanu. Šajos apcietināšanas orderos šī tiesu iestāde norādīja, ka, tā kā līdzekļu iesaldēšanas pasākumu pārkāpums saskaņā ar Anglijas tiesībām nav noziedzīgs nodarījums, *Reading Crown Court* (Redingas Kroņa tiesa) konstatējums, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji pārkāpuši lēmumu par līdzekļu iesaldēšanu un ka viņi ir vainīgi necieņas pret tiesu izrādīšanā, nenozīmē, ka šīs darbības uzskatāmas par nodarījumu, līdz ar to šie apcietināšanas orderi jāuzskata par tādiem, kas izsniegti vienīgi kriminālvajāšanai par krāpšanu[8].

17. Ar 2024. gada 8. aprīļa spriedumu *High Court* (Augstā tiesa, Īrija) noraidīja LQ, NT un RM iebildumus pret nodošanu un ar tās pašas dienas rīkojumiem noteica viņu nodošanu Apvienotajai Karalistei.

18. 2024. gada 5. jūnijā LQ, NT un RM tika atļauts iesniegt apelācijas sūdzību *Supreme Court* (Augstākā tiesa, Īrija), kas ir iesniedzējtiesa.

19. Šajā tiesā LQ, NT un RM apgalvo, ka viņu nodošana Apvienotajai Karalistei jāatsaka, jo tā uzskatāma par 2003. gada Likuma par Eiropas apcietināšanas orderi 22. panta 2. punktā un TSN 625. pantā paredzētā specialitātes principa pārkāpumu.

20. Apelācijas sūdzībā tās iesniedzēji apgalvoja, ka TSN 625. panta 2. punktā minētajam jēdzienam "nodarījums" būtu jāpiešķir autonoma nozīme, nevis jābalstās uz valsts kvalifikāciju. Lai arī necieņa pret tiesu Anglijas tiesībās netiek uzskatīta par noziedzīgu nodarījumu, apelācijas sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka tiesvedības raksturs un soda bardzība tam piešķir krimināltiesisku raksturu. Viņi norāda uz TSN 625. panta mērķi, proti, nodrošināt tiesības uz taisnīgu tiesu saskaņā ar Hartas 47. pantu. Apelācijas sūdzības iesniedzēji apgalvo, ka jēdziena "nodarījums" interpretācijai jāatbilst Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk tekstā – "ECT") judikatūrai, it īpaši

[7] Ar šiem apķīlāšanas rīkojumiem tika aizliegts atsavināt aktīvus, kas saistīti ar sabiedrību, LQ, NT un RM bankas kontiem, kā arī mehāniskajiem transportlīdzekļiem, un viņiem tika noteikts pienākums atklāt un sniegt nepieciešamo informāciju par visiem aktīviem, kas atrodas Anglijā, Velsā vai ārpus tām.

[8] Informācija par sodiem, ko piespriež par necieņu pret tiesu, iekļauta katra apcietināšanas ordera f) daļā, nosakot: "Apķīlāšanas rīkojuma pārkāpums nav noziedzīgs nodarījums, tādēļ to nevar uzskatīt par nodarījumu, par kuru piemērojama izdošana, un šī iemesla dēļ tas nav iekļauts nodarījumu, par kuriem piemērojama izdošana, sarakstā. [*Reading Crown Court* (Redingas Kroņa tiesas) tiesneša] [..] konstatējums, ka atbildētājs pārkāpis apķīlāšanas rīkojumu un tādējādi izrādījis necieņu pret tiesu, nav notiesāšana, tādēļ šis orderis ir tikai apsūdzības orderis."

spriedumā *Engel*[9] noteiktajiem kritērijiem, kuros ņemta vērā nodarījuma kvalifikācija valsts tiesībās, tā iedaba un piemērotā soda bardzība. Apelācijas sūdzības iesniedzēji uzsver, ka ar katru no diviem pēdējiem kritērijiem varētu pietikt, lai tiesvedību kvalificētu kā krimināl procesu saskaņā ar ECPAK, un viņi atsaucas uz tādām lietām kā *Kyprianou* pret Kipru[10] un *Benham* pret Apvienoto Karalisti[11], lai apgalvotu, ka atkarībā no piespriestā soda ECPAK 6. pantā paredzētā aizsardzība var attiekties uz tiesvedībām par necieņu pret tiesu.

21. Turpretī atbildētāja apgalvo, ka analoģija ar ECPAK 6. pantu ir nevietā. Tā norāda, ka ECPAK prasa, lai būtu kopējs standarts apsūdzības kriminālprocesā uzrādīšanai starp līgumslēdzējām valstīm, bet TSN un Padomes Pamatlēmuma 2002/584/TI[12] nodošanas noteikumiem ir atšķirīgs mērķis, kas balstīts uz savstarpēju uzticēšanos un valstu kvalifikācijas ievērošanu. Atbildētāja uzskata, ka abpusējas sodāmības princips un specialitātes princips pierāda, cik liela nozīme ir tam, vai attiecīgajā valstī rīcība tiek vai netiek kvalificēta kā tāda, par kuru iestājas krimināl atbildība. Tomēr atbildētāja atzīst – ja jēdzienam "nodarījums" būtu autonoma nozīme, pēdējais spriedumā lietā *Engel* minētais kritērijs, proti, soda bardzība, varētu radīt grūtības tās nostājai, ņemot vērā, ka sešu mēnešu soda piespriešana par necieņu pret tiesu visticamāk var izraisīt to, ka tā tiek kvalificēta kā apsūdzība kriminālprocesā atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai.

22. Šajā kontekstā iesniedzējtiesa uzskata, ka apelācijas sūdzība izraisa jautājumu par TSN trešās daļas VII sadaļas, it īpaši tās 625. panta 2. punkta interpretāciju. Lietas pamatā ir jautājums par to, kā piemērojams specialitātes princips, ja izsniegšanas valsts rīcību, par kuru tiek atņemta brīvība, vai procesu, kurā tā atņemta, nekvalificē kā tādu, par kuru iestājas krimināl atbildība. Iesniedzējtiesa uzskata, ka šis ir plašāks jautājums, it īpaši attiecībā uz necieņu pret tiesu. Daudzās jurisdikcijās, jo īpaši tajās, kas balstās uz paražu tiesību (*common law*) sistēmu, indivīdiem var piespriest brīvības atņemšanu par necieņu pret tiesu, to izmantojot vai nu kā piespiedu līdzekli vai kā sodu, un process netiek kvalificēts kā krimināltiesisks, kā arī tā pamatā esošā rīcība netiek uzskatīta par noziedzīgu nodarījumu. Tāpēc šī jautājuma atrisināšana ir būtiska, nosakot, kā jāpiemēro specialitātes princips gadījumos, kad TSN ietvaros darbojas pārrobežu izpildes mehānismi. Iesniedzējtiesa norāda, ka Tiesai vēl nav bijusi iespēja lemt par šo jautājumu.

23. Iesniedzējtiesa uzskata, ka nav nekāda iemesla apšaubīt Apvienotās Karalistes iestāžu apgalvojumu, ka līdzekļu iesaldēšanas pasākumu pārkāpums nav noziedzīgs nodarījums saskaņā ar šīs valsts tiesībām. Tā arī apgalvo, ka Īrijā, tāpat kā Apvienotajā Karalistē, var būt civiltiesiski sodāmas necieņas pret tiesu gadījumi, kad tiek piespriests noteikts cietumsods tādu iemeslu dēļ, kas nav paredzēti tikai piespiedu mērķiem. Tomēr tā norāda, ka nav dzirdējusi pietiekamus argumentus, lai noteiktu, vai apstākļos, kas salīdzināmi ar Apvienotās Karalistes apstākļiem, šāda necieņa pret tiesu būtu jāuzskata par krimināltiesiski vai civiltiesiski sodāmu. Iesniedzējtiesa paskaidro, ka šo jautājumu varētu nerisināt, ja Tiesa, atbildot uz tās lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, nolemtu, ka TSN 625. panta 2. punktā ietvertajam jēdzienam "nodarījums" ir autonoma nozīme.

[9] ECT spriedums, 1976. gada 8. jūnijs, *Engel* u.c. pret Nīderlandi (CE:ECHR:1976:0608JUD000510071).

[10] ECT spriedums, 2005. gada 15. decembris, *Kyprianou* pret Kipru (CE:ECHR:2005:1215JUD007379701).

[11] ECT spriedums, 1996. gada 10. jūnijs, *Benham* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:1996:0610JUD001938092).

[12] 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmums par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV 2002, L 190, 1. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Padomes Pamatlēmumu 2009/299/TI (2009. gada 26. februāris) (OV 2009, L 81, 24. lpp.) (turpmāk tekstā – "Pamatlēmums 2002/584").

24. Šādos apstākļos *Supreme Court* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [TSN trešās daļas] VII sadaļas noteikumi par "*nodošanu*" ir piemērojami tikai kriminālvajāšanai un/vai arī brīvības atņemšanas sodiem/drošības līdzekļiem, ko piemēro par noziedzīgiem nodarījumiem?

2) Vai TSN 625. panta 2. punktā, kurā noteikts, ka, izņemot gadījumus, uz kuriem attiecas 625. panta 1. un 3. punkts, "nevar veikt nodotās personas kriminālvajāšanu, to notiesāt vai tai atņemt brīvību par nodarījumu, kas veikts pirms minētās personas nodošanas un kas nav nodarījums, par kuru persona nodota", "*nodarījums*" nozīmē 1) noziedzīgu nodarījumu, kā tas definēts izsniegšanas valsts tiesību aktos, vai 2) noziedzīgu nodarījumu, kā tas definēts izpildes valsts tiesību aktos, vai arī 3) tam ir autonoma nozīme Eiropas Savienības tiesībās?

3) Ja jēdzienam "*nodarījums*" TSN 625. panta 2. punktā ir šāda autonoma nozīme, pēc kādiem kritērijiem jānosaka, kas ir šāds "*nodarījums*"?

4) Vai šajā kontekstā ir nozīme [Hartas] 47., 48., 49. un 50. pantam (kuros ir atsauce uz "*efektīvu tiesību aizsardzību/taisnīgu tiesu*" (47. pants), "*apsūdzēto*" (48. pants), "*noziedzīgu nodarījumu*" (49. pants) un "*sodīšanu krimināllietā par noziedzīgu nodarījumu*" (50. pants) un/vai [ECPAK] 6. un 13. pantam (kuros ir atsauce uz "*izvirzītu apsūdzību*" un "*efektīvu aizsardzību*")?

5) Vai TSN 625. panta 2. punkts aizliedz nodošanu situācijā, kad personai piespriests sešu mēnešu brīvības atņemšanas sods par necieņas izrādīšanu tiesai, bet nodošana, lai izciestu šo sodu, nav pieprasīta, jo izsniegšanas valsts tiesību aktos necieņu pret tiesu kvalificē kā civiltiesiski sodāmu necieņu pret tiesu un neuzskata to par noziedzīgu nodarījumu vai krimināltiesību jautājumu?"

IV. Tiesvedība Tiesā

25. Rakstveida apsvērumus iesniedza LQ, NT un RM, Īrija un Eiropas Komisija. Tiesas sēde notika 2025. gada 11. septembrī, un tajā tika uzklausīti šo lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi.

V. Juridiskā analīze

26. Šie secinājumi tiks strukturēti šādi. Vispirms izklāstīšu valsts tiesas uzdoto jautājumu secību un iekšējo loģiku (A iedaļa). Tad pievērsīšos to izskatīšanai pēc būtības, sākot ar specialitātes principa interpretāciju saskaņā ar TSN 625. panta 2. punktu un pamattiesību nozīmi šajā kontekstā (B iedaļa). Visbeidzot pievērsīšos jautājumam par to, vai attiecīgā konkrētā rīcība un sods – proti, brīvības atņemšanas sods par necieņu pret tiesu, kas saskaņā ar izsniegšanas valsts tiesību aktiem kvalificēta kā civillieta, – ietilpst TSN 625. panta 2. punkta piemērošanas jomā (C iedaļa).

A. Valsts tiesas iesniegto jautājumu secība un iekšējā loģika

27. Manuprāt, pirmos četrus jautājumus būtu lietderīgi analizēt kopā pirms piektā jautājuma izskatīšanas, jo šķiet, ka ar pirmajiem četriem jautājumiem tiek izveidots konceptuālais un tiesiskais ietvars piektā jautājuma izskatīšanai.

28. Pirmie četri jautājumi attiecas uz to, vai nodošanas mehānisms piemērojams tikai krimināllietās (pirmais jautājums), kā jāsaprot jēdziens "nodarījums" TSN 625. panta 2. punktā (otrais un trešais jautājums) un, vai to nosakot, ir nozīme Savienības vai ECPAK pamattiesību normām (ceturtais jautājums). Tādēļ var būt lietderīgi, ka Tiesa pirmos četrus jautājumus izskata kopā, vēl jo vairāk tāpēc, ka tie veido saskaņotu kopumu attiecībā uz jēdziena "nodarījums" interpretāciju un pamattiesību nozīmi šajā kontekstā.

29. Savukārt ar piekto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai TSN 625. panta 2. punktam ir pretrunā nodošana gadījumā, ja personai piespriests sešu mēnešu brīvības atņemšanas sods par necieņu pret tiesu, bet nodošana netiek lūgta, lai izpildītu šo sodu, jo izsniegšanas valsts necieņu pret tiesu kvalificē kā civillietu, nevis noziedzīgu nodarījumu. Tādēļ šis jautājums strukturēts, ņemot vērā īpašu scenāriju, kas saistīts ar brīvības atņemšanas sodu par necieņu pret tiesu, ko izsniegšanas tiesa kvalificē kā civillietu, un tas uzskatāms par pirmajos četros jautājumos minētās interpretācijas sistēmas piemērošanu.

30. Tomēr TSN 625. panta 2. punkta piemērošana paredz, ka rīcība, kas ir brīvības atņemšanas pamatā – šajā gadījumā civiltiesiski sodāma necieņa pret tiesu, jo nav ievēroti apķīlāšanas rīkojumi, par ko piespriests brīvības atņemšanas sods –, ietilpst jēdzienā "nodarījums" šīs tiesību normas izpratnē. Savukārt, ja šī rīcība neietilpst šajā jēdzienā, specialitātes princips vienkārši nav piemērojams. Šādā gadījumā nav jāpārbauda, vai šis noteikums nepieļauj nodošanu, jo nav izpildīti tā piemērošanas juridiskie nosacījumi.

31. Visbeidzot – ir arī skaidrs, ka piekto jautājumu nevar aplūkot vakuumā, jo šis jautājums paredz, ka attiecīgā rīcība, proti, civiltiesiski sodāma necieņa pret tiesu, jau ir kvalificēta kā "nodarījums" TSN 625. panta 2. punkta izpratnē. Kritēriji šīs kvalifikācijas noteikšanai tieši ir pirmo četru jautājumu priekšmets.

32. Attiecīgi mana analīze ir strukturēta divās daļās: pirmkārt, specialitātes principa un jēdziena "nodarījums" interpretācija TSN 625. panta 2. punkta izpratnē un, otrkārt, šīs interpretācijas sekas, kad attiecīgā rīcība uzskatāma par tādu necieņu pret tiesu, kas izsniegšanas valstī kvalificēta kā civillieta.

B. Par pirmo līdz ceturto jautājumu

33. Ar pirmajiem četriem jautājumiem iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai TSN trešās daļas VII sadaļa "Izdošana", it īpaši tās 625. panta 2. punkts, attiecas tikai uz kriminālvajāšanu un/vai brīvības atņemšanas sodiem vai drošības līdzekļiem, kas noteikti par noziedzīgiem nodarījumiem, un – apstiprinošas atbildes gadījumā – vai jēdziens "nodarījums" specialitātes principa izpratnē jāinterpretē, i) atsaucoties uz izsniegšanas valsts tiesībām, ii) atsaucoties uz izpildes valsts tiesībām vai iii) autonomi un – pēdējā minētajā gadījumā – atbilstoši kādiem kritērijiem, ņemot vērā Hartas 47.–50. pantu un ECPAK 6. pantu.

34. Pašā TSN 625. panta 2. punkta formulējumā nav skaidri norādīts, vai jēdziens "nodarījums" jādefinē saskaņā ar izsniegšanas valsts tiesību aktiem vai izpildes valsts tiesību aktiem vai arī tas jāinterpretē autonomi. Tādēļ jēdziens "nodarījums" jāinterpretē, ņemot vērā TSN un specialitātes principa plašāku kontekstu.

1. Vispārējais TSN interpretācijas ietvars

a) Starptautisko publisko tiesību instruments

35. Kopš Apvienotās Karalistes izstāšanās no Eiropas Savienības pārejas perioda beigām Eiropas Savienības un Apvienotās Karalistes attiecības reglamentē starptautiskie nolīgumi, jo īpaši TSN. TSN ir asociācijas nolīgums, kas noslēgts saskaņā ar LESD 217. pantu. Tas tika pieņemts kā "vienīgi Savienības", nevis jaukts nolīgums, un tas nozīmē, ka pašas dalībvalstis nav līgumslēdzējas puses [13].

36. Plaši atzīts, ka TSN jāinterpretē kā starptautisko publisko tiesību instruments [14]. To apstiprina arī pats nolīgums. 4. panta 2. punkts izslēdz pienākumu interpretēt TSN noteikumus saskaņā ar vienas vai otras puses valsts tiesību aktiem. Tādēļ jāpiemēro starptautisko publisko tiesību un it īpaši VKLT interpretācijas ietvars [15]. Tas skaidri noteikts TSN 4. panta 1. punktā, kurā pieprasīts, lai nolīgums tiktu interpretēts labticīgi, saskaņā ar parasto nozīmi, kāda piešķirama līguma noteikumiem kopumā, un atbilstoši tā priekšmetam un mērķim.

37. Visbeidzot jānorāda, ka TSN 5. panta 1. punktā paredzēts, ka tā noteikumi principā privātpersonām nepiešķir tiesības vai pienākumus tieši. Tomēr šajā tiesību normā skaidri paredzēts izņēmums "attiecībā uz [Eiropas] Savienību" saistībā ar TSN trešo daļu. TSN 625. pants, kurā noteikts specialitātes princips, ietilpst trešās daļas VII sadaļā "Izdošana". Šī apzinātā formulējuma izvēle norāda, ka Savienības tiesību sistēmā trešās daļas noteikumiem var būt tieša iedarbība, tādēļ uz tiem var atsaukties indivīdi, ar nosacījumu, ka tie atbilst parastajiem kritērijiem, kas Tiesas judikatūrā noteikti attiecībā uz starptautisko nolīgumu tiešo iedarbību [16]. Citiem vārdiem – jautājumi, uz kuriem attiecas TSN trešā daļa, indivīdiem Eiropas Savienībā var piešķirt tādas tiesības, uz kurām var atsaukties valsts tiesās, neraugoties uz vispārējo tiešās iedarbības izslēgšanu citur TSN.

b) Savstarpēja sadarbība, uz kuru attiecas aizsardzības pasākumi

38. Tiesas secinājumi spriedumā *Alchaster I* ir noteicoši specialitātes principa izpratnei [17]. Tiesa precizēja, ka atšķirībā no Eiropas apcietināšanas ordera (turpmāk tekstā – "EAO") sistēmas, kas balstīta uz dalībvalstu savstarpējo uzticēšanos, ar TSN izveidots savstarpējas sadarbības režīms, kam piemērojami aizsardzības pasākumi.

[13] Ģenerāladvokāta M. Špunara [*M. Szpunar*] secinājumi lietā *Alchaster* (C-202/24, EU:C:2024:559, 55. punkts).

[14] Turpat, 58. punkts. Skat. arī ģenerāladvokāta A. Bjondi [*A. Biondi*] secinājumus lietā *P&O North Sea Ferries* un *P&O Ferries* (C-413/24, EU:C:2025:490, 48. un 49. punkts).

[15] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2006. gada 10. janvāris, *IATA* un *ELFAA* (C-344/04, EU:C:2006:10, 40. punkts un tajā minētā judikatūra), kur Tiesa atgādināja, ka saskaņā ar VKLT 31. pantu līgums tulkojams godprātīgi saskaņā ar parasto nozīmi, kāda piešķirama līguma noteikumiem kopumā, un atbilstoši tā objektam un mērķim.

[16] Šajā nozīmē skat. spriedumus, 1987. gada 30. septembris, *Demirel* (12/86, EU:C:1987:400, 14. punkts), un 2011. gada 26. maijs, *Akdas* u.c. (C-485/07, EU:C:2011:346, 67. punkts un tajā minētā judikatūra).

[17] Spriedums, 2024. gada 29. jūlijs, *Alchaster* (C-202/24, turpmāk tekstā – "spriedums *Alchaster I*", EU:C:2024:649).

39. Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka Apvienotā Karaliste neietilpst sistēmā, kas balstīta uz savstarpēju uzticēšanos, izmantojot sadarbības režīmu trīs līmeņu tipoloģiju, kuras veido, pirmkārt, Savienības dalībvalstis, kurās savstarpēja uzticēšanās ir brīvības, drošības un tiesiskuma telpas pamatā; otrkārt, trešās valstis, jo īpaši dažas Eiropas Ekonomikas zonas valstis, piemēram, Islande un Norvēģija, kurām ir privileģētas attiecības ar Eiropas Savienību, un, treškārt, citas trešās valstis. Attiecībā uz Apvienoto Karalisti Tiesa ir norādījusi, ka "sadarbība nav norādīta kā tāda, kuras pamatā būtu savstarpējās uzticēšanās saglabāšana starp attiecīgajām valstīm, kāda pastāvēja pirms Apvienotās Karalistes izstāšanās no Eiropas Savienības" [18]. It īpaši – "Apvienotā Karaliste nav daļa no Eiropas telpas bez iekšējām robežām, kuras izveide tostarp ir atļauta saskaņā ar savstarpējas uzticēšanās principu" [19]. Turklāt ar TSN izveidotais režīms neradot arī "tik īpašas" attiecības kā tās, kas aprakstītas agrākajā judikatūrā saistībā ar šīm Eiropas Ekonomikas zonas valstīm [20].

40. Šis nošķīrums ir būtisks, lai piemērotu specialitātes principu, kura īstenošanai EAO sistēmas ietvaros nepieciešams, lai abas dalībvalstis darbotos, savstarpēji uzticoties. Pamatojoties uz savstarpējo uzticēšanos, izsniegšanas valstij atļauts uzņemties atbildību par kriminālvajāšanu vai soda izpildi pēc tam, kad tikusi atļauta nodošana [21]. Tieši savstarpējā uzticēšanās garantē attiecīgo personu pamattiesību (tostarp Hartā nostiprināto) aizsardzību ar tādu valsts tiesību sistēmu palīdzību, kuras tiek uzskatītas par piemērotām, lai nodrošinātu līdzvērtīgu un efektīvu aizsardzību Eiropas Savienībā [22].

41. Turklāt spriedumā *Alchaster I* Tiesa uzsvēra, ka TSN paredzētais nodošanas režīms ietver individuālus izņēmumus un garantijas cilvēktiesību jomā – arī tādas, kuru pamatā ir noziedzīga nodarījuma politiskais raksturs, valstspiederība un pamattiesību riski, kuriem EAO nav ekvivalenta [23]. Šie izņēmumi nav atkarīgi no sistēmisku trūkumu konstatēšanas [24].

42. It īpaši Tiesa uzsvēra, ka TSN ir ietvertas atkāpes un papildu garantijas, piemēram, tās, kas paredzētas TSN 602., 603. pantā un 604. panta c) punktā un kas nav ietvertas Pamatlēmumā 2002/584. Spriedumā *Alchaster I* norādīts, ka TSN ietvarā *ex ante* jāizvērtē piemērojamās tiesiskās garantijas un ierobežojumi katrā atsevišķā gadījumā [25]. No tā izriet, ka Savienības tiesām jāveic individuāls risku novērtējums Hartas gaismā. Tiesa secināja, ka šis režīms prasa, lai izpildes tiesu iestāde veiktu autonomu vērtējumu, nebalstoties uz vispārēju prezumpciju par uzticēšanos [26].

43. Šāda nošķiršana ietekmē to, kā jāizprot specialitātes princips – proti, nevis kā automātiska prezumpcija par izsniegšanas valsts atbilstību, bet gan kā aizsardzības pasākums, kas izpildes iestādei aktīvi jānovērtē un jāgarantē, izpildot pienākumus nodrošināt pamattiesību ievērošanu.

18 Turpat, 71. punkts.

19 Turpat, 70. punkts.

20 Turpat.

21 Spriedums, 2020. gada 24. septembris, *Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof* (Specialitātes princips) (C-195/20 PPU, EU:C:2020:749, 40. punkts).

22 Spriedums, 2022. gada 22. februāris, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Ģimenes vienotība – Jau piešķirta aizsardzība) (C-483/20, EU:C:2022:103, 27. punkts).

23 72.–74. punkts.

24 Skat. 75. punktu.

25 82. punkts.

26 78.–83. punkts.

Kā Tiesa uzsvērusi spriedumā *Alchaster I*, TSN 604. panta c) punkts skaidri pilnvaro izpildes iestādi pieprasīt papildu garantijas, ja pastāv pamatoti iemesli uzskatīt, ka attiecīgajai personai nodošanas gadījumā radīsies reāls risks tās pamattiesību aizsardzībai [27].

2. Specialitātes principa piemērošanas joma atbilstoši TSN 625. panta 2. punktam

44. Specialitātes princips ir daļa no paražu tiesībām, kas reglamentē izdošanu starp valstīm [28]. Tiesību normas, kurās paredzēts šis noteikums, atrodamas lielākajā daļā vai pat visos līgumos par izdošanu [29]. TSN gadījumā 625. panta 2. punktā paredzēts, ka, izņemot atsevišķus gadījumus, "nevar veikt nodotās personas kriminālvajāšanu, to notiesāt vai tai atņemt brīvību par nodarījumu, kas veikts pirms minētās personas nodošanas un kas nav nodarījums, par kuru persona nodota".

45. Šī tiesību norma, kas reglamentē specialitātes principu saskaņā ar šo nolīgumu, atspoguļo Pamatlēmuma 2002/584 27. panta formulējumu un struktūru [30]. Tomēr, kā Tiesa precizējusi spriedumā *Polydor* un *RSO Records* [31], identisks formulējums Savienības tiesībās un starptautiskajos nolīgumos nenozīmē automātisku vienveidīgu interpretāciju. Starptautiskā nolīgumā ietvertajiem noteikumiem var būt atšķirīgi mērķi, un tie var darboties atšķirīgā tiesiskajā un institucionālajā kontekstā. Līdz ar to judikatūru par specialitātes principu, kas izstrādāta attiecībā uz EAO, nevar automātiski transponēt TSN ietvaros, jo šis regulējums savstarpējo uzticēšanos, kas raksturīga telpai bez iekšējām robežām, aizstāj ar sadarbības sistēmu, kam piemērojami aizsardzības pasākumi [32]. Tā vietā TSN paredzētā specialitātes principa tvērums jānosaka, izmantojot paša nolīguma gramatisko, kontekstuālo un teleoloģisko interpretāciju [33].

46. Lai gan TSN 625. panta 2. punktā paredzētā specialitātes principa, kas piemērojams ar nodošanu saistītajām attiecībām starp Apvienoto Karalisti un visām Savienības dalībvalstīm, teritoriālās piemērošanas tvērums šajā lietā netiek aplūkots, tomēr jāizvērtē šī noteikuma piemērojamība personām, piemērojamība laikā un materiālās piemērošanas tvērums – to visu tagad secīgi izvērtēšu.

a) Piemērojamība personām

47. Spriedumā *Leymann* un *Pustovarov* [34] Tiesa noteica, ka Pamatlēmuma 2002/584 27. panta 2. punktā noteiktais specialitātes princips "saistīts ar izpildes dalībvalsts suverēno varu" un "personai, kuras nodošana tiek lūgta, dod tiesības pret to veikt kriminālvajāšanu, to notiesāt vai

27 75. punkts.

28 Schabas, W. A., *The International Criminal Court: A Commentary on the Rome Statute*. 2. izdevums, Oxford University Press, Oksforda, 2016, 1362.–1366. lpp.

29 Izdošanas parauglīgums, *UN Doc.* A/RES/45/116, Pielikums, 14. pants, un Eiropas Konvencija par izdošanu, *ETS* Nr. 24, 14. pants.

30 TSN 625. panta 1. punkts atbilst Pamatlēmuma 2002/584 27. panta 1. punktam. Pamatlēmuma 2002/584 27. panta 2. punkts un TSN 625. panta 2. punkts būtībā ir identiski. Pamatlēmuma 2002/584 27. panta 3. punktā paredzēts izņēmums, ja specialitātes princips nav piemērojams, un TSN 625. panta 3. punktā gandrīz burtiski pārņemts šīs tiesību normas saturs. Pamatlēmuma 2002/584 27. panta 4. punkts būtībā pārņemts TSN 625. panta 4. punktā, kurā paredzēta procedūra, kas ļauj izsniegšanas valstij lūgt izpildes tiesu iestādes piekrišanu.

31 Spriedums, 1982. gada 9. februāris, (270/80, EU:C:1982:43, 14.–16. punkts).

32 Skat. šo secinājumu 41. punktu.

33 Skat. šo secinājumu 37. punktu.

34 Skat. spriedumu, 2008. gada 1. decembris (C-388/08 PPU, EU:C:2008:669, 43. un 44. punkts).

tai atņemt brīvību tikai par nodarījumu, par kuru tā nodota”[35]. No tā var izdarīt divus secinājumus. Tiesas formulējums, ka šis noteikums ir “saistīts”, *kā arī* “dod tiesības”, liecina par tā divkāršo raksturu: saskaņā ar EAO tas kalpo vienlaicīgi gan kā valsts suverenitātes aizsardzības pasākums, gan kā pieprasītās personas individuālas tiesības, uz kurām nodotā persona var atsaukties saskaņā ar Savienības tiesībām.

48. Līdz ar to rodas jautājums, vai judikatūrā par EAO noteiktais divkāršais raksturs piemērojams arī TSN 625. panta 2. punktam.

49. Šajā ziņā attiecībā uz suverenitāti TSN 625. panta 2. punktā precizēts, ka kriminālvajāšanai par “citiem nodarījumiem” vajadzīga izpildes iestādes piekrišana; tas nodrošina, ka izpildes valsts saglabā tās nodošanas lēmuma tiesisko seku galīgo kontroli. Šī funkcija atspoguļo suverenitātes loģiku, kas izstrādāta saistībā ar Pamatlēmumu 2002/584.

50. Attiecībā uz indivīda tiesībām EAO sistēmas pamatā ir *augsts* savstarpējas uzticēšanās *līmenis* starp dalībvalstīm[36], jo īpaši Eiropas telpā bez iekšējām robežām[37]. Kā paskaidrojusi Tiesa[38], šī uzticēšanās katrai dalībvalstij uzliek pienākumu, izņemot ārkārtas apstākļus, prezumēt, ka citas dalībvalstis ievēro Savienības tiesības un it īpaši pamattiesības[39]. Šī būtiskā atbilstības prezumpcija ļauj racionalizēt procedūras, nevis balstīties uz individuāli noteiktiem aizsardzības pasākumiem vai piekrišanas mehānismiem.

51. Turpretī TSN trešā daļa balstīta uz sadarbību krimināltiesību jomā, kā Tiesa to skaidri precizējusi spriedumā *Alchaster I*. Tā norādīja, ka saskaņā ar TSN 23. apsvērumu un 1. pantu šī nolīguma mērķis ir stiprināt gan Eiropas Savienības, gan Apvienotās Karalistes drošību, ļaujot sadarboties, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodu[40]. Šis mērķis ir nostiprināts trešajā daļā, kā apstiprināts TSN 522. panta 1. punktā[41]. Turklāt TSN 524. panta 1. punktā šāda sadarbība nostiprināta, Eiropas Savienībai, Apvienotajai Karalistei un dalībvalstīm kopīgi ievērojot demokrātiju, tiesiskumu un pamattiesību, tostarp ECPAK garantēto tiesību, aizsardzību[42].

52. Tomēr, lai gan TSN vēlas saglabāt tādu augsta līmeņa aizsardzību indivīdiem, kas būtu salīdzināma ar Eiropas Savienībā nodrošināto aizsardzību, tas, kā jau norādīju[43], darbojas, pamatojoties uz savstarpēju sadarbību, kam piemērojami aizsardzības pasākumi, nevis uz savstarpēju uzticēšanos. Tādēļ, lai nodrošinātu efektīvu pamattiesību aizsardzību, TSN iekļautās garantijas, jo īpaši tās, kas noteiktas TSN 625. panta 2. punktā, pilnībā jāīsteno un jāpiemēro kā operatīvas garantijas nodošanas procedūrā.

[35] Šis formulējums pārņemts identiskā rindkopā 2020. gada 24. septembra sprieduma *Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof* (Specialitātes princips) (C-195/20 PPU, EU:C:2020:749) 39. punktā. Šī sprieduma 40. punktā izskaidrots piekritības aspekts, kas pieprasa izsniegšanas valstij lūgt izpildu valsts piekrišanu, lai tiktu ievērota tās kompetence, bet ar to netiek ierobežots divkāršais raksturs, ko Tiesa noteikusi minētajā rindkopā.

[36] Skat. spriedumu, 2016. gada 10. novembris, *Poltorak* (C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, 25. punkts). Šīs sistēmas pamatā ir augsts dalībvalstu savstarpējas uzticēšanās līmenis, it īpaši brīvības, drošības un tiesiskuma telpas kontekstā. Tiek pieņemts, ka katra dalībvalsts ievēro kopīgus pamattiesību aizsardzības standartus, kas pieļauj racionalizētas procedūras, kuru pamatā ir iestāžu sadarbība, nevis individuāla piekrišana.

[37] Skat. spriedumu *Alchaster I*, 63. un 70. punkts.

[38] Turpat, 24.–27. punkts.

[39] Skat. spriedumu, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 78. punkts).

[40] Spriedums *Alchaster I*, 40. un 41. punkts.

[41] Turpat, 41. punkts.

[42] Turpat, 42. punkts.

[43] Šo secinājumu 41. punkts.

53. Tas liecina, ka specialitātes princips, lai arī paredzēts kā procesuāla garantija, praksē darbojas kā instruments, kas izpildes iestādei aktīvi jāpiemēro, lai nodrošinātu, ka tā pilda aizsardzības funkciju, jo īpaši attiecībā uz pienākumiem pamattiesību jomā. Tādēļ TSN ietvaros specialitātes principa individuālo tiesību dimensija ir pastiprināta, jo savstarpējas uzticēšanās [44] neesība izpildes tiesu iestādei pirms nodošanas liek pārbaudīt šā principa ievērošanu un vajadzības gadījumā pieprasīt papildu garantijas saskaņā ar TSN 604. panta c) punktu.

54. No tā izriet, ka TSN 625. panta 2. punktā noteiktais specialitātes princips jāsaprot tādējādi, ka tam ir tāds pats divkāršs raksturs kā tas, kas noteikts Pamatlēmumā 2002/584, proti, tas ir izpildes valsts suverēnās varas izpausme un Eiropas Savienības ietvaros nodotajai personai piešķir tiesības, lai pret to netiktu veikta kriminālvajāšana, tā netiktu notiesāta vai tai netiktu atņemta brīvība, izņemot par nodarījumu, par kuru tā nodota.

b) Piemērojamība laikā

55. Nodošanas procedūru saskaņā ar TSN veido vairāki atšķirīgi procesuāli posmi, tostarp nodošanas pieprasījumu izskatīšana, lēmumu par nodošanu (vai nenodošanu) izpilde, kā arī piekrišanas procedūra. Piemērojamās tiesiskās garantijas var atšķirties atkarībā no procesa posma. Tāpēc svarīgi precizēt TSN 625. panta 2. punkta piemērojamību laikā un tā saistību ar turpmāko atļauju piešķiršanas procedūru, kas paredzēta 625. panta 3. punkta g) apakšpunktā un 4. punktā.

56. Attiecībā uz piemērojamību laikā TSN 625. panta 2. punkts piemērojams pirms nodošanas un kā tās nosacījums – tas ir daļa no tiesiskā regulējuma, kas nosaka, vai nodošana var likumīgi notikt. Turpretim TSN 625. panta 3. punkta g) apakšpunktā un 4. punktā ietvertā piekrišanas procedūra piemērojama pēc nodošanas. Tajā paredzēts mehānisms, saskaņā ar kuru izsniegšanas valsts pēc nodošanas var lūgt izpildes valsts piekrišanu paplašināt kriminālvajāšanas tvērumu, attiecinot to arī uz citiem nodarījumiem.

57. Ņemot vērā Tiesas argumentāciju spriedumā *Alchaster I*, izpildes tiesu iestādei jāveic *ex ante* pārbaude, lai pārliecinātos, ka paredzamā rīcība pēc nodošanas atbilst specialitātes principam. Līdz ar to jautājums par to, vai šajā lietā ir piemērojams specialitātes princips, jāizskata pirms nodošanas kā daļa no izpildes tiesas vērtējuma Hartas gaismā.

58. No tā izriet, ka TSN 625. panta 3. punkta g) apakšpunktā un 4. punktā paredzētais piekrišanas mehānisms un novērtējums Hartas gaismā, ko piemēro specialitātes principam, ir divi atsevišķi jautājumi. Procedūra saistībā ar piekrišanu notiek pēc nodošanas, proti, tā tiek uzsākta tikai tad, ja izsniegšanas valsts oficiāli pieprasa nodošanas apjoma paplašināšanu, lai nodotā persona tiktu saukta pie atbildības par "citiem nodarījumiem" [45]. Savukārt *ex ante* pārbaude, ko veic izpildes tiesu iestāde, notiek pirms nodošanas un attiecas uz TSN 625. panta 2. punktā paredzēto pamatgarantiju, proti, ka pret personu netiks veikta kriminālvajāšana, tā netiks notiesāta un tai netiks atņemta brīvība par neatļautiem nodarījumiem, proti, nodarījumiem, kas nav norādīti orderī. Tā ir tūlītēja un *ex ante* veida aizsardzība – daļa no tā, kas lēmumu par nodošanu visupirms padara likumīgu.

[44] Šo secinājumu 42. punkts.

[45] To nevajadzētu sajaukt ar atšķirīgu piekrišanas formu, kas paredzēta TSN 611. pantā, kad pieprasītā persona var piekrist ātrai nodošanai, atsakoties no noteiktām procesuālajām garantijām. Abi mehānismi ir konceptuāli atšķirīgi – pirmais attiecas uz kriminālvajāšanas tvērumu pēc nodošanas, savukārt otrais attiecas uz veidu, kādā tiek veikta nodošana.

59. Šī argumentācija nav pretrunā Tiesas judikatūrai spriedumos *Leymann* un *Pustovarov*[46] un *Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof* (Specialitātes princips)[47], jo tajos abos par sākumpunktu izmantots fakts, ka nodošana jau notikusi un nodotā persona atrodas izsniegšanas valsts jurisdikcijā. Minētajos gadījumos Tiesa analizēja specialitātes principu saistībā ar pieprasījumiem pēc nodošanas, proti, izsniegšanas valsts bija lūgusi piekrišanu sākt kriminālvajāšanu par papildu nodarījumiem pret personu, attiecībā uz kuru jau bija pabeigta nodošanas procedūra.

60. Līdzīgi spriedumā *F.*[48] jautājums bija nevis par to, vai specialitātes princips ir piemērojams – tas netika apstrīdēts –, bet drīzāk par to, kādas ir izpildes valsts pieprasītās procesuālās garantijas. Uzdotais jautājums bija par to, vai valsts tiesību aktos var paredzēt apelācijas sūdzību ar apturošu ietekmi par izpildes tiesu iestādes lēmumu dot piekrišanu kriminālvajāšanas turpināšanai. Citiem vārdiem – izpildes tiesas vērtējums lietā *F.* tika veikts tikai pēc nodošanas un saistībā ar piekrišanas procedūru. Izpildes iestādes loma bija ierobežota ar turpmāku piekrišanas lēmumu pēc tam, kad sākotnējā nodošana jau bija notikusi.

61. Tā kā šie spriedumi attiecas uz tiesisko situāciju, kurā nodošana jau notikusi, tie nav piemēroti apstākļiem, kad izpildes tiesu iestāde vēl lemj par personas nodošanu. Šis nošķirums apstiprina, ka judikatūru par EAO saistībā ar piekrišanu pēc nodošanas nevar automātiski pārnest attiecībā uz TSN paredzēto posmu pirms nodošanas.

62. Šajā lietā izpildes tiesu iestādei vēl jānosaka, vai nodošanu atļaut. Ja pieprasītā persona ceļ iebildumus procedūrā pirms nodošanas, kā tas ir šajā lietā, rodas būtiskas atšķirības laikā un procesā. Šādos iebildumos pirms nodošanas personas prasība nav par nodošanas tvēruma paplašināšanu *ex post*, bet gan par to, vai nodošanu vispār atļaut. Attiecīgi, ja saskaņā ar TSN tiek izvirzīts iebildums, ka nodošana pakļautu personu kriminālvajāšanai vai brīvības atņemšanai par nodarījumu, kas nav norādīts orderī, šī iebilduma izvērtēšana neapšaubāmi notiek *pirms* izdošanas un attiecas uz paša izdošanas lēmuma likumību.

63. Nodrošinot, ka kriminālvajāšana, notiesāšana vai brīvības atņemšana nevar notikt par tādiem nodarījumiem, par kuriem izpildes iestāde nav pieņēmusi lēmumu, TSN 625. panta 2. punktā paredzētais specialitātes princips aizsargā personas pret patvaļīgu vai neparedzamu brīvības atņemšanu, kas ir tiesību uz brīvību un tiesiskuma neatņemama sastāvdaļa. Tādēļ tā ir būtiska procesuālā garantija, kas cieši saistīta ar tiesībām uz brīvību un tiesiskumu.

64. No vienas puses, TSN 611. panta 2. punkta formulējums apstiprina tā iedabu, proti, tas pieprasa, lai jebkura atteikšanās no šī principa tiktu veikta "brīvprātīgi un pilnībā apzinoties sekas". Šāds formulējums raksturīgs noteikumiem, kas reglamentē atteikšanos no būtiskām procesuālajām garantijām, piemēram, tiesībām uz aizstāvību vai tiesībām uz taisnīgu tiesu[49].

[46] Spriedums, 2008. gada 1. decembris (C-388/08 PPU, EU:C:2008:669).

[47] Tiesas judikatūrā aplūkotā tiesiskā situācija saistībā ar specialitātes principu atbilstoši EAO – kur persona jau nodota un izsniegšanas valstij jāievēro izpildes iestādes noteiktie ierobežojumi – šajā lietā vēl nav radusies. 2020. gada 24. septembra sprieduma (C-195/20 PPU, EU:C:2020:749, 40. punkts) pamatojums pakārtots nosacījumam, ka nodošana jau notikusi. Tiesas minētā "iejaukšanās" nozīmē, ka izpildes valsts nodevusi aizgādību pār personu un ka izsniegšanas valstij turpmāk jābūt iespējai attiecībā uz šo personu rīkoties lēmumā par nodošanu noteiktajās robežās. Turpretī posmā pirms nodošanas izpildes tiesu iestādei jāpārbauda, vai pastāv reāls risks, ka izsniegšanas valsts šos ierobežojumus pēc nodošanas neņems vērā, tādējādi pārkāpjot specialitātes principu.

[48] Skat. spriedumu, 2013. gada 30. maijs (C-168/13 PPU, EU:C:2013:358).

[49] Pēc analoģijas skat. atteikšanos no tiesībām piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā, ko Tiesa atzinusi 2013. gada 26. februāra spriedumā *Melloni* (C-399/11, EU:C:2013:107, 49. punkts) un kas skaidri atspoguļota Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/343 (2016. gada 9. marts) par to, lai nostiprinātu konkrētus nevainīguma prezumpcijas aspektus un tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā kriminālprocesā (OV 2016, L 65, 1. lpp.), 8. panta 2. punktā.

65. No otras puses, no sistēmiskā viedokļa raugoties, specialitātes princips darbojas kā procesuāls vairogs, kas piešķir konkrētu iedarbību Hartā noteiktajām tiesībām, piemēram, tiesībām uz brīvību (6. pants)[50], tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā (47. pants), kā arī tiesiskuma principam un sodu paredzamībai (49. panta 1. punkts)[51]. Lai gan tās nav patstāvīgas, Hartā skaidri nostiprinātas tiesības, tās salīdzināmas ar tādām būtiskām procesuālajām garantijām kā tiesības uz juridisko palīdzību vai tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā.

66. Konkrētāk, saskaņā ar Hartas 47. pantu, kurā atkārtoti apstiprināts efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips, valstu tiesām jābūt iespējai darīt visu nepieciešamo, lai nodrošinātu tieši piemērojamo Savienības tiesību pilnīgu iedarbību un efektivitāti[52]. Šādas tiesības piešķirtas ar TSN 625. panta 2. punktu kā būtiska procesuālā garantija, kas ir Savienības tiesību sastāvdaļa[53]. Līdz ar to izpildes tiesu iestādei jābūt kompetencei un pienākumam nodrošināt to ievērošanu, atsakot nodošanu vai pieprasot saistošus solījumus, ja ir iespējams šīs garantijas pārkāpums. Jebkura valsts tiesību norma vai prakse, kas liedz šai iestādei īstenot šo kompetenci, apdraudētu Savienības tiesību efektivitāti un būtu pretrunā Hartas 47. pantam[54]. Attiecīgi Hartas 47. panta piemērošanai nepieciešams, lai TSN 625. panta 2. punkts būtu izpildāms tiesas ceļā, pilnvarojot izpildes iestādi nodrošināt tā ievērošanu.

c) Materiālā piemērošanas joma

67. Manuprāt, TSN 625. panta 2. punktā paredzētā specialitātes principa materiālā piemērošanas joma aptver divus atšķirīgus, tomēr savstarpēji saistītus aspektus. Pirmais attiecas uz jēdziena "nodarījums" definēšanu, jo to var darīt saskaņā ar izsniegšanas valsts tiesību aktiem vai izpildes valsts tiesību aktiem, vai arī autonomi saskaņā ar pašu nolīgumu. Otrais aspekts attiecas uz lēmumā par nodošanu minētajiem nodarījumiem, un tas nosaka, kādās materiāli tiesiskās robežās pēc nodošanas var likumīgi veikt kriminālvajāšanu.

1) Jēdziens "nodarījums" TSN 625. panta 2. punkta izpratnē

68. Īrija un Komisija apgalvo, ka jēdziena "nodarījums" parastā nozīme TSN 625. panta izpratnē attiecas tikai uz noziedzīgiem nodarījumiem, ko par tādiem kvalificējusi izsniegšanas valsts. Tiesas sēdē Īrija uzsvēra abpusējas sodāmības noteikuma sistēmisko nozīmi kā salīdzinošu garantiju. Īrija uzskata, ka atsaukšanās uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru saskaņā ar ECPAK 6. pantu esot nevietā, jo šī judikatūra drīzāk attīsta "apsūdzības krimināllietā" autonomu jēdzienu lietas taisnīgas izskatīšanas kontekstā, nevis nodošanas procedūrā.

[50] Piemēram, skat. 2016. gada 24. marta rīkojumu (Nr. 175/16), kurā *Bundesverfassungsgericht* (Federālā Konstitucionālā tiesa, Vācija) noteica, ka tāda izdošana, kas negarantē atbilstību specialitātes principam, pārkāpj pamattiesības uz personas brīvību. Turklāt, ja izpildes tiesu iestāde atsakās izvērtēt, vai ir izpildītas specialitātes principa prasības, tas uzskatāms par tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā pārkāpumu.

[51] Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru un pamatojoties uz Hartas 49. panta 1. punktā ietverto noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības principu, krimināltiesību normām jāatbilst noteiktām prasībām par pieejamību un paredzamību gan saistībā ar nodarījuma definīciju, gan soda noteikšanu (skat. spriedumu, 2020. gada 11. jūnijs, *Prokuratura Rejonowa w Słupsku*, C-634/18, EU:C:2020:455, 47. un 48. punkts un tajos minētā judikatūra).

[52] Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 26. jūlijs, *Sacko* (C-348/16, EU:C:2017:591, 31. punkts), un 2018. gada 25. jūlijs, *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584, 114. punkts).

[53] Skat. šo secinājumu 70. punktu.

[54] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626, 72.–75. punkts).

69. Komisija piebilst, ka TSN 625. pantā ietvertajam jēdzienam "nodarījums" jābūt vienotai nozīmei visā tiesību normā, proti, 2. un 4. punktā, un tas var attiekties tikai uz noziedzīgiem nodarījumiem, kurus kā tādus definējusi izdošanas valsts. Vairākos TSN trešās daļas noteikumos ir skaidra atsauce uz "kriminālvajāšanu" vai "nodarījumu saskaņā ar [..] krimināltiesībām", savukārt tā 599. pantā šādi reglamentēts abpusējas sodāmības noteikums.

70. Manuprāt, šāda šaura interpretācija nav atbalstāma. Pirmkārt, TSN ir Savienības tiesību sistēmas neatņemama sastāvdaļa [55], līdz ar to tā interpretācijai jāatbilst Hartai, kas piemērojama ikreiz, kad dalībvalstis rīkojas Savienības tiesību piemērošanas jomā, tostarp nodošanas procedūrās saskaņā ar TSN trešo daļu. No tā izriet, ka TSN 625. panta 2. punktā paredzētais specialitātes princips jāinterpretē, ievērojot Hartu. Konkrētāk, Hartas 6. pantā nostiprinātās tiesības uz brīvību un Hartas 47. pantā nostiprinātās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kā arī Hartas 49. panta 1. punktā paredzētais tiesiskuma princips un sodu paredzamība prasa, lai ar specialitātes principu piešķirtā aizsardzība attiektos ne tikai uz nodarījumiem, kurus izsniegšanas valsts formāli kvalificējusi kā "krimināltiesiskus", bet arī uz jebkuru rīcību vai procesu, kam ir krimināltiesisks raksturs vai iedarbība.

71. Tādēļ jēdziens "nodarījums" jāinterpretē autonomi, kā Tiesa noteikusi judikatūrā lietā *Bonda* [56], atspoguļojot Eiropas Cilvēktiesību tiesas izstrādātos *Engel* kritērijus [57] (turpmāk tekstā – "*Bonda* kritēriji"), ar kuriem Tiesa izveidojusi trīs posmu testu, lai noteiktu, vai sodam ir "krimināltiesisks raksturs": i) juridiskā kvalifikācija saskaņā ar valsts tiesību aktiem; ii) nodarījuma būtība un iii) soda smagums. Šāda pieeja nodrošina, ka brīvības atņemšanu nevar izslēgt no specialitātes principa aizsardzības tikai tādēļ, ka valsts sistēmā sods kvalificēts kā "civiltiesisks", "administratīvs" vai "disciplinārs". Citiem vārdiem – TSN 625. panta 2. punktu nevar interpretēt tādējādi, ka no tā piemērošanas jomas tiktu izslēgta rīcība un sodi, uz kuriem attiecas Hartā garantētās tiesības [58].

72. Otrkārt, kā izriet no TSN 4. panta 1. punkta, saskaņā ar VKLT 31. panta 1. punktu līgums tulkojams godprātīgi saskaņā ar tā noteikumu parasto nozīmi kopumā un atbilstoši tā priekšmetam un mērķim. TSN 625. panta 2. punktā paredzētā specialitātes principa priekšmets un mērķis ir aizsargāt pieprasīto personu pret to, ka pret viņu tiks veikta kriminālvajāšana, tā tiks notiesāta vai tai tiks atņemta brīvība par darbībām, kuras izpildes tiesu iestāde nav pārbaudījusi. Šaura interpretācija, kas saistīta tikai ar izsniegšanas valsts formālo kvalifikāciju, atņemtu šai

[55] Šajā nozīmē skat. spriedumus, 1974. gada 30. aprīlis, *Haegeman* (181/73, EU:C:1974:41, 5. punkts); 1998. gada 16. jūnijs, *Racke* (C-162/96, EU:C:1998:293, 41. punkts); 2010. gada 25. februāris, *Brita* (C-386/08, EU:C:2010:91, 39. punkts), un 2018. gada 27. februāris, *Western Sahara Campaign UK* (C-266/16, EU:C:2018:118, 46. punkts). Tā kā TSN tika noslēgts ar Padomes Lēmumu (ES) 2021/689 (2021. gada 29. aprīlis) par to, lai Savienības vārdā noslēgtu Tirdzniecības un sadarbības nolīgumu starp Eiropas Savienību un Eiropas Atomenerģijas kopienu, no vienas puses, un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti, no otras puses, un Nolīgumu starp Eiropas Savienību un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti par drošības procedūrām klasificētas informācijas apmaiņai un aizsardzībai (OV 2021, L 149, 2. lpp.), saskaņā ar LESD 217. pantu atbilstoši Tiesas judikatūrai tas ir Savienības iestāžu akts un daļa no Savienības tiesībām.

[56] Spriedums, 2012. gada 5. jūnijs, C-489/10, EU:C:2012:319, 37. un nākamie punkti.

[57] ECT autonomā jēdziena "apsūdzība krimināllietā" interpretācija pastāv, lai izvairītos no patvaļīgas izslēgšanas no pamatgarantiju piemērošanas jomas. 1976. gada 8. jūnija spriedumā *Engel* u.c. pret Nīderlandi (CE:ECHR:1976:0608JUD000510071) ECT nosprieda, ka tiesvedības "krimināltiesiskais" raksturs nevar būt atkarīgs tikai no valsts kvalifikācijas; pretējā gadījumā valstis varētu izvairīties no ECPAK 6. panta, vienkārši pārdēvējot soda pasākumus par "disciplinārie" pasākumiem. Tādēļ tā izstrādāja trīs iepriekš minētos kritērijus. Šī loģika tika apstiprināta spriedumā *Öztürk* pret Vāciju (1984. gada 21. februāris, CE:ECHR:1984:0221JUD000854479), kurā formāli par "administratīvu" atzītai procedūrai tomēr bija piemērojams ECPAK 6. pants, ņemot vērā tās soda un preventīvo mērķi.

[58] Lai arī TSN trešās daļas pamatojums, kā Tiesa to precizējusi spriedumā *Alchaster I* (40.–43. punkts), ir sadarbība krimināltiesību un tiesībaizsardzības jomā, šis konteksta elements neierobežo TSN 625. panta 2. punktā ietvertā jēdziena "nodarījums" interpretāciju, liekot to attiecināt tikai uz nodarījumiem, kas valsts tiesībās formāli kvalificēti kā noziedzīgi nodarījumi. Trešās daļas vispārīgais mērķis nosaka mehānisma darbības jomu, proti, sadarbību krimināllietās, bet ne tajā ietverto aizsardzības pasākumu nozīmi. Tādēļ šīs garantijas var attiekties arī uz sodiem, kas, lai gan formāli valsts kvalifikācijā nav definēti kā kriminālsodi, tomēr ir krimināltiesiski to mērķa, smaguma vai preventīvā rakstura dēļ.

garantijai lielu tās lietderīgās iedarbības daļu [59], it īpaši saistībā ar iebildumiem pirms nodošanas. Tā kā TSN nepārprotami balstās nevis uz savstarpēju uzticēšanos, bet gan uz savstarpēju sadarbību ar garantijām, ja izpildes iestādei būtu "akli" jāpiemēro izsniegšanas valsts kvalifikācija, personas aizsardzība varētu tikt samazināta tieši tad, kad izpildes iestādes lēmuma sekas ir vissvarīgākās attiecībā uz šīs personas tiesībām, proti, pirms nodošanas, kad izpildes tiesu iestādei vēl jāpārbauda, vai šīs tiesības tiks pietiekami aizsargātas. Citiem vārdiem – TSN 625. panta 2. punktā paredzētā specialitātes principa lietderīgā iedarbība prasa, lai izpildes tiesu iestāde saglabātu tiesības neatkarīgi izvērtēt, vai attiecīgajam sodam ir krimināltiesisks raksturs, nevis vienkārši balstītos uz izsniegšanas valsts kvalifikāciju. Tāpat autonoma interpretācija nodrošinātu arī TSN 524. panta 2. punkta lietderīgo iedarbību [60].

73. Komisijas apgalvojumā, ka tās pieeja vienlīdz efektīvi aizsargā pamattiesības, neprasot autonomu jēdziena "nodarījums" definīciju, nav ņemts vērā fakts, ka TSN 625. panta 2. punktā paredzētais specialitātes princips pats par sevi ir būtiska procesuālā garantija – tas nodrošina, ka izpildes tiesu iestāde nosaka precīzas iespējamās tās atļautās brīvības atņemšanas juridiskās robežas, šādi aizsargājot tiesības uz brīvību, efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, tiesiskuma principu un sodu paredzamību. Ja jēdzienu "nodarījums" varētu kvalificēt valsts līmenī, izpildes iestāde zaudētu kontroli pār piešķirtās aizsardzības robežām, šādi pakļaujot pieprasīto personu iespējamai brīvības atņemšanai vai sodam par darbībām, uz kurām neattiecas tās lēmums par nodošanu. Tādēļ šo pamattiesību aizsardzībai nepieciešama autonoma jēdziena "nodarījums" definīcija, kuras pamatā ir *Bonda* kritēriji un kura vērsta uz to, vai sodam, kas paredzēts par tā izdarīšanu, ir krimināltiesisks raksturs [61].

74. Attiecībā uz argumentu, ka pati TSN redakcija liecina par plašāku interpretāciju, jānorāda, ka, pirmām kārtām, citos trešās daļas noteikumos, piemēram, 598. panta a) punktā, 600. panta a) punktā un 601. panta d) punktā, ir skaidra atsauce uz "krimināl**vajāšanu**" vai "nodarījumu saskaņā ar [..] krimināl**tiesībām**", savukārt tā 599. pantā šādi vārdi izmantoti, reglamentējot abpusējas sodāmības noteikumu. Otrām kārtām, TSN 625. panta 2. punktā izmantots beznosacījuma jēdziens "nodarījums". Vārda "noziedzīgs" nenorādīšana norāda uz apzinātu izvēli izmantot plašāku jēdzienu "nodarījums" – tas liecina par plašāku specialitātes principa aizsardzības tvērumu. Tomēr dažu citu valodu, kas nav angļu valoda, versijas neapstiprina, vai ar jēdzienu "nodarījums" TSN 625. panta 2. punktā būtu paredzēts aptvert vienīgi noziedzīgus nodarījumus vai arī cita veida neatļautu darbību [62]. Tādēļ valodu versijas šajā jautājumā nav pārliecinošs aspekts un "nodarījuma" nozīmi nevar noteikt, atsaucoties vienīgi uz lingvistisku analīzi.

[59] Tas saskan ar plašāku Tiesas judikatūru. 2013. gada 14. novembra spriedumā *Baláž* (C-60/12, EU:C:2013:733, 35. punkts) Tiesa nosprieda, ka, lai nodrošinātu Pamatlēmuma 2002/584 lietderīgo iedarbību, dalībvalstu veiktai nodarījumu kvalifikācijai nav izšķirošas nozīmes, interpretējot tiesību normas par jurisdikciju krimināllietās. Tāpat 2014. gada 27. maija spriedumā *Spasic* (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, 77. punkts) Tiesa uzsvēra – lai gan materiālās vai procesuālās krimināltiesības Savienības tiesībās nav saskaņotas, Šengenas *acquis* – Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu (1985. gada 14. jūnijs) starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām (OV 2000, L 239, 19. lpp.), – 54. pantā ietvertais *ne bis in idem* princips novērš nesodāmību un veicina tiesisko drošību. Tā norādīja, ka, tā kā nav veikta saskaņošana, Savienības tiesību normas, kurās nav tiešas norādes uz valsts tiesībām, jāinterpretē autonomi un vienveidīgi, ņemot vērā to kontekstu un mērķus.

[60] TSN 524. panta 2. punktā paredzēts, ka trešās daļas noteikumi nekādi nemaina pienākumu ievērot pamattiesības, kas atspoguļotas ECPAK un – attiecībā uz Eiropas Savienību – Hartā. Tam nepieciešams, lai TSN 625. panta 2. punkta interpretācija atbilstu šiem instrumentiem. Attiecīgi, ja izsniegšanas valsts sodu varētu kvalificēt kā civiltiesisku, pat ja saskaņā ar ECPAK un Hartā noteikto standartu tas pēc savas iedabas ir krimināltiesisks, tiktu apdraudēta TSN 524. panta 2. punkta lietderīgā iedarbība. Lai izvairītos no šāda rezultāta, TSN 625. panta 2. punktā ietvertais jēdziens "nodarījums" jāinterpretē autonomi atbilstoši *Bonda* kritērijiem, kas nodrošina, ka specialitātes principa aizsardzība būtībā piemērojama jebkurai rīcībai, par kuru tiek izvirzīta apsūdzība krimināllietā.

[61] Par ECT autonomajiem jēdzieniem skat. Letsas, G., "Autonomous concepts, conventionalism and judicial discretion", no: *A Theory of Interprétation of the European Convention on Human Rights*, tiešsaistes izdevums, *Oxford Academic*, Oksforda, 2007, 37.–57. lpp.).

[62] Piemēram, itāļu valodas versijā attiecīgajās tiesību normās izmantots jēdziens "*reato*", ar kuru minētajā tiesību sistēmā parasti apzīmē noziedzīgu nodarījumu.

75. Jēdziens "nodarījums" tādēļ saskaņā ar TSN 625. panta 2. punktu jāinterpretē, ņemot vērā šīs tiesību normas kontekstu un mērķi, kas var attaisnot atšķirīgu jēdziena "nodarījums" piemērošanu nolīgumā. Atbilstoši TSN šo jēdzienu tātad divās nodošanas sistēmas daļās var interpretēt atšķirīgi: valsts tiesībās to var kvalificēt TSN apcietināšanas ordera izsniegšanas nolūkā, bet, piemērojot TSN 625. panta 2. punktā paredzēto specialitātes principu, to var interpretēt autonomi. TSN 625. panta 2. punkts tātad darbojas kā aizsardzības garantija, kas aizsargā nodoto personu pret kriminālvajāšanu, notiesāšanu vai brīvības atņemšanu par "citiem nodarījumiem". Šis aizsardzības mērķis apstiprina jēdziena "nodarījums" autonomu interpretāciju atbilstoši *Bonda* kritērijiem, lai izvairītos no tā, ka garantija zaudē jēgu valsts juridiskās kvalifikācijas dēļ, kā arī, lai saglabātu TSN nodošanas režīma saskaņotības un aizsardzības mērķi [63].

76. Šī pati loģika piemērojama argumentam par abpusējas sodāmības noteikumu. Īrija apgalvo, ka TSN 599. panta 2. punktā paredzētā abpusējas sodāmības prasība pierāda, ka, lai noteiktu, vai attiecīgā rīcība ir noziedzīgs nodarījums nolīguma izpratnē, jāatsaucas gan uz izsniegšanas valsts, gan izpildes valsts tiesību aktiem. Tā uzskata, ka TSN trešās daļas VII sadaļa tādējādi ir balstīta uz pieņēmumu, ka orderi var izdot tikai par tādu rīcību, kas atzīta par "noziedzīgu" abu nodošanas procedūrā iesaistīto valstu teritorijā.

77. Šajā ziņā jānorāda, ka TSN 599. panta 2. punktā un 625. panta 2. punktā reglamentēti dažādi nodošanas procedūras posmi un tiem ir atšķirīgi mērķi. TSN 599. panta 2. punkts, piemērojot abpusējas sodāmības noteikumu, ir par nodošanas pieņemamību attiecībā uz darbībām, kas ir nodošanas lūguma pamatā. Turpretī 625. panta 2. punkts ir drošības garantija, kas nepieļauj kriminālvajāšanu vai brīvības atņemšanu par "citiem nodarījumiem", kuri izdarīti pirms nodošanas. Lai nodrošinātu Hartā paredzēto aizsardzību un lai tā būtu efektīva, specialitātes princips prasa autonomu jēdziena "nodarījums" interpretāciju saskaņā ar *Bonda* kritērijiem [64].

2) Nodarījumi, uz kuriem attiecas orderis

78. TSN 625. panta 2. punktā noteiktais specialitātes princips garantē tiesības, lai persona netiktu pakļauta kriminālvajāšanai, notiesāta vai lai tai netiktu atņemta brīvība par nodarījumu, kas nav nodarījums, par kuru persona nodota. Saskaņā ar šīs tiesību normas formulējumu, kura pamatā ir nodarījums [65], civiltiesiski sodāma necieņa pret tiesu parasti būtu uzskatāma par nodarījumu, kas atšķiras no krāpšanas, jo tam ir atšķirīgs juridiskais raksturojums un tas aizsargā dažādas intereses. Līdz ar to personas kriminālvajāšana, notiesāšana vai aizturēšana par necieņas izrādīšanu, nesaņemot pieprasījuma saņēmējas valsts piekrišanu, pirmšķietami izraisītu

[63] Vēlos norādīt, ka atsaukšanās uz izsniegšanas valsts kvalifikāciju saskaņā ar TSN 625. panta 3. punkta g) apakšpunktu un 4. punktu var būt problemātiska. Ja noteiktas darbības, piemēram, necieņa pret Apvienotās Karalistes tiesu, saskaņā ar valsts tiesībām netiek uzskatītas par "noziedzīgu nodarījumu", nav iespējams lūgt piekrišanu pēc nodošanas, pat ja izrietošais sods saskaņā ar 625. panta 2. punkta autonomu interpretāciju varētu būt tāds, kas liedz veikt nodošanu. Tā kā šajās tiesību normās ir atsauce uz "nodarījumiem", par kuriem var veikt nodošanu saskaņā ar TSN trešās daļas VII sadaļu, piekrišanas mehānisms nevar attiekties uz tādiem izpildes pasākumiem, kuri formāli ir civiltiesiski, bet pēc būtības – krimināltiesiski, un tādēļ izpildes iestāde nevarētu atļaut no tā izrietošo iespējamo brīvības atņemšanu. Jautājums par to, vai šo strukturālo trūkumu var novērst, TSN 625. panta 4. punktā ietverto jēdzienu "nodarījums" teleoloģiski interpretējot veidā, kas atbilst TSN 625. panta 2. punktā paredzētajai tiesību aizsardzības pieejai, paliek atvērts interpretācijai.

[64] Attiecībā uz Komisijas argumentu, ka jēdziena "nodarījums" teleoloģiska interpretācija neesot "absolūti nepieciešama", jo Harta katrā ziņā ir piemērojama, jāuzsver, ka Hartas piemērojamība un tās procesuālās piemērošanas apjoms ir atšķirīgi jautājumi. Lai arī Hartā ir garantētas tiesības, specialitātes princips tās aizsargā procesuāli. Vienīgi, autonomi interpretējot TSN 625. panta 2. punktā ietverto jēdzienu "nodarījums", izpildes iestāde var noteikt, vai kriminālvajāšana, notiesāšana vai brīvības atņemšana pēc nodošanas neietilpst atļautās brīvības atņemšanas piemērošanas jomā – un šim konstatējumam ir būtiska nozīme Hartas 47. panta un 49. panta 1. punkta efektivitātei. Harta pati nevar aizstāt procesuālos aizsardzības pasākumus, kuru mērķis ir padarīt tajā noteiktās garantijas konkrētas un īstenojamas.

[65] TSN 625. panta 2. punktā saglabāts tradicionālais formulējums, kura pamatā ir nodarījums (nevis rīcība), koncentrējoties uz to, vai pret personu tiek veikta kriminālvajāšana, tā ir notiesāta vai tai atņemta brīvība par nodarījumu, kas nav nodarījums, par kuru tā nodota.

specialitātes principa piemērošanu. Turpretī specialitātes princips netiktu pārkāpts, ja apgalvotā civiltiesiski sodāmā necieņa pret tiesu būtu cieši un netieši saistīta ar rīcību, kas veido apgalvoto krāpšanu, saistībā ar kuru tika izsniegts apcietināšanas orderis.

3. Specialitātes principa praktiska piemērošana

a) Atsaukšanās uz šo principu kā iebildums pirms izdošanas

79. Kā precizēts spriedumā *Alchaster I*, izpildes tiesu iestādei jāveic *ex ante* novērtējums par nodošanas saderību ar pamattiesībām saskaņā ar TSN 604. panta c) punktu. No tā izriet, ka gadījumā, ja pastāv pierādīts specialitātes principa pārkāpuma risks, izpildes tiesu iestāde nevar vienkārši ignorēt šīs bažas, pamatojoties uz to, ka piekrišanas procedūra saskaņā ar TSN 625. panta 4. punktu ir piemērojama tikai pēc nodošanas.

80. Ja izpildes tiesu iestādes vērtējums atklāj reālu risku, ka pret personu tiks uzsākta kriminālvajāšana, tā tiks notiesāta vai tai tiks atņemta brīvība par nodarījumiem, kas nav nodarījumi, kuri ir nodošanas pamatā, var tikt apdraudētas šīs personas būtiskās procesuālās garantijas. Pat gadījumos, kad šīs garantijas var tikt tikai potenciāli, nevis faktiski pārkāptas, TSN 625. panta 2. punkts izpildes tiesu iestādei uzliek pienākumu nodrošināt, ka persona netiek pakļauta patvaļīgai kriminālvajāšanai vai brīvības atņemšanai. Līdz ar to izpildes tiesu iestādei jāveic pasākumi, lai novērstu šo risku, pirms tiek atļauta nodošana.

81. Tieši šajā brīdī kļūst nozīmīgs TSN 604. panta c) punkts, lasot to kopā ar 613. panta 2. punktu. Ar šo tiesību normu izpildes tiesu iestādei tiek piešķirtas pilnvaras kā nosacījumu nodošanai pieprasīt pietiekamas garantijas no izsniegšanas valsts. Šādā veidā TSN 625. panta 2. punktā paredzētais specialitātes princips un iespēja pieprasīt papildu informāciju saskaņā ar TSN 604. panta c) punktu darbojas kombinēti. Ar pirmo tiek definēta materiālā aizsardzība, savukārt otrajā paredzēts procesuālais mehānisms, ar kuru izpildes tiesu iestāde var iepriekš nodrošināt šo aizsardzību.

b) Indivīda tiesības atsaukties uz specialitātes principu

82. Var secināt, ka TSN 625. panta 2. punktā paredzētais specialitātes princips katram dalībniekam rada atšķirīgas tiesiskās sekas. Izpildes valstij šis princips nodrošina to, ka tiek saglabāta kontrole pār tās darbības apjomu, attiecībā uz kuru tā atļauj nodošanu, piešķirot savai tiesu iestādei pilnvaras atteikt piekrišanu atsevišķos gadījumos, tādējādi aizsargājot savu suverenitāti. Izsniegšanas valstij princips uzliek pienākumu ievērot nodošanas lēmuma robežas: ja vien pieprasītā persona nav atteikusies no aizsardzības, izsniegšanas valstij vai nu jāatturas no kriminālvajāšanas, notiesāšanas vai personas aizturēšanas par "citiem nodarījumiem", vai jālūdz izpildes valsts piekrišana, vai arī jāizsniedz jauns orderis. Nodotajai personai šis princips garantē tiesības, ka pret to netiek sākta kriminālvajāšana, tā netiek notiesāta vai tai netiek atņemta brīvība par tādu rīcību, par kuru nav atļauta nodošana, šādi nodrošinot tiesisko drošību un aizsardzību pret patvaļīgu brīvības atņemšanu.

83. Jānorāda, ka specialitātes princips ir formulēts skaidrā, stingrā un aizliedzošā veidā ("nevar veikt nodotās personas kriminālvajāšanu, to notiesāt vai tai atņemt brīvību"). Tādēļ, manuprāt, TSN 625. panta 2. punktā ir paredzēta skaidra garantija (lai arī ar dažiem izņēmumiem [66]), ka

[66] Skat. šo secinājumu 37. un 47.–54. punktu.

izsniegšanas valsts pret nodoto personu neuzsāks kriminālvajāšanu, to nenotiesās un tai neatņems brīvību par nodarījumu, kas izdarīts pirms tās nodošanas un kas nav nodarījums, par kuru atļauta tās nodošana [67].

84. Ņemot vērā TSN 625. panta 2. punkta skaidro un precīzo formulējumu, kā arī šos ierobežotos un skaidri definētos izņēmumus un skaidru nodotās personas tiesību atzīšanu, pastāv spēcīgs arguments, ka tas atbilst slieksnim, lai aizsardzību noteiktu par ES pamattiesību jautājumu.

85. Attiecīgi šīs tiesību normas tiesiskās sekas neaprobežojas tikai ar starpvalstu pienākumiem, bet attiecas arī uz tādu piemērojamu tiesību noteikšanu, kurām ir tieša iedarbība Savienības tiesību sistēmā un uz kurām var tieši atsaukties tiesās.

86. Tomēr, lai gan uz TSN 625. panta 2. punktu saskaņā ar Savienības tiesībām var atsaukties dalībvalstu tiesās, kā minēts iepriekš [68], tam nav tiešas iedarbības Apvienotajā Karalistē. Tas nenozīmē, ka nodotajai personai šajā valstī nav tiesiskās aizsardzības, bet gan to, ka šī aizsardzība ir atkarīga no valsts tiesībām un to nevar tieši pamatot ar TSN. No tā izriet, ka nodošanas posmā Savienības tiesām pašām jānodrošina specialitātes principa ievērošana un vajadzības gadījumā jāpieprasa papildu garantijas saskaņā ar TSN 604. panta c) punktu, jo tieši šajā brīdī TSN 625. panta 2. punkta ievērošana var tikt nodrošināta pašā Savienības tiesību sistēmā.

c) Materiālā un procesuālā izpilde

87. Procesuāls individuālo tiesību pārkāpums ir tad, ja personai nav efektīvu līdzekļu, lai atsauktos uz specialitātes principu vai apstrīdētu tā pārkāpumu. Piemēram, ja persona var paļauties tikai uz izpildes valsts diplomātisko aizsardzību, bet tai nav tiesību celt prasību izsniegšanas valsts tiesās, pamattiesību aizsardzība kļūst tīri teorētiska. Īss salīdzinošs valstu tiesību sistēmu pārskats tostarp liecina par to, ka iespēju attiecīgajai personai atsaukties uz specialitātes principu parasti pārbauda valsts tiesas, kas apstiprina tās garantijas raksturu attiecībā pret privātpersonām [69]. Tādēļ, ja persona varētu atsaukties uz iespējamu specialitātes principa pārkāpumu izsniegšanas valstī, izpildes tiesu iestāde var veikt nodošanu, jo attiecīgās personas pamattiesības šajā tiesību sistēmā joprojām būtu efektīvi aizsargātas [70].

[67] Šie izņēmumi ietver: i) izpildes tiesu iestādes piekrišanu, ii) nodotās personas atteikšanos no principa saskaņā ar TSN 611. panta 1. un 2. punktu, ja tā sniegta brīvprātīgi un pilnībā apzinoties apstākļus, un iii) iespēju saņemt prezumētu piekrišanu ar paziņojumiem saskaņā ar TSN 625. panta 1. punktu, ja vien izpildes iestāde konkrētā gadījumā to skaidri neizslēdz.

[68] Skat. šo secinājumu 37. punktu. Tiesā tika konstatēts, ka privātpersonas Apvienotās Karalistes tiesās nevar atsaukties uz šo tiesību normu kā uz Līguma normu. Tā vietā Īrija uzsvēra, ka specialitātes princips Apvienotajā Karalistē ir piemērojams tikai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, proti, *Extradition Act 2003* (2003. gada Likums par izdošanu).

[69] Skat. šo secinājumu 50. zemsvītras piezīmē minēto *Bundesverfassungsgericht* (Federālā konstitucionālā tiesa) rīkojumu, kur minētā tiesa 60. punktā piebilda, ka individuālas tiesiskās aizsardzības liegšana ir pretrunā *Grundgesetz* (Pamatlikums) 19. panta 4. punktam, kas nodrošina piekļuvi efektīvai tiesību aizsardzībai, tādos apstākļos, kad pati izdotā persona nevar atsaukties uz specialitātes principu, kā tas ir Amerikas Savienoto Valstu gadījumā, balstoties uz spriedumu *United States v. Suarez* (*U.S. Court of Appeals, Second Circuit* (Amerikas Savienoto Valstu Apelācijas tiesa, Otrais apgabals), Nr. 14-2378-cr, 2015. gada 30. jūnijs). Līdzīgi *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) vērtējumu par izdošanas no Nīderlandes citai valstij pieņemamību ierobežo tikai ar šādiem gadījumiem: a) ir aizdomas, ka attiecīgā persona tiktu pakļauta tās tiesību "rupjam pārkāpumam"; *un* b) ir ticis pietiekami pamatots, ka pēc nodošanas personas rīcībā nebūs "tiesiskās aizsardzības līdzekļu" saistībā ar šo pārkāpumu (*Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa), 2004. gada 7. septembra spriedums (00760/04 U, NL:HR:2004:AP1534)).

[70] Šajā nozīmē skat. *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa), 2023. gada 26. septembra spriedums (23/01346 U, NL:HR:2023:1315).

88. Tāpat jāuzskata, ka saskaņā ar TSN gan specialitātes principa saturs (ievērošana pēc būtības), gan spēja to piemērot (procesuāla piekļuve tiesai) ir nepieciešami, lai nodrošinātu saderību ar pamattiesību standartiem, kas izriet no Hartas. Ja ir šaubas par kādu no aspektiem, izpildes tiesu iestāde nodošanu nevar veikt. Tai ir pienākums izvērtēt pieprasītās personas paredzamo situāciju Apvienotajā Karalistē.

89. Praksē no sprieduma *Alchaster I* izriet, ka, lai gan TSN 604. panta c) punktā nav tiešas atsauces uz nodošanas atteikumu, ja garantijas nav pietiekamas, aizsardzībai tiktu atņemta lietderīgā iedarbība, ja orderis tiktu izpildīts apstākļos, kad garantijas netiek sniegtas. Tādēļ saskaņā ar šo tiesību normu izpildes tiesu iestāde, "pirms tā pieņem lēmumu par apcietināšanas ordera izpildi", saglabā tiesības – un pienākumu[71]– atteikt nodošanu, ja saglabājas pamattiesību apdraudējuma risks[72].

90. Pamatojoties uz šo spriedumu, izpildes tiesu iestādei jāņem vērā gan Apvienotās Karalistes vispārējais tiesiskais regulējums, gan prakse attiecībā uz specialitātes principa ievērošanu, kā arī lietas īpašie apstākļi, tostarp visas norādes, ka pret personu varētu tikt veikta kriminālvajāšana, tā varētu tikt notiesāta vai tai varētu tikt atņemta brīvība par nodarījumiem, kas nav minēti lēmumā par nodošanu. Ja pēc šādas pārbaudes joprojām pastāv nopietni iemesli uzskatīt, ka ir iespējams specialitātes principa pārkāpums, šai iestādei, pirms tā atļauj nodošanu, vai nu jālūdz atbilstošas garantijas no izsniegšanas valsts, vai arī, ja šādas garantijas nav vai tās nav pietiekamas, pilnībā jāatsaka nodošana[73]. Konkrētāk, sprieduma *Alchaster I* 78. punktā Tiesa norāda, ka izpildes tiesu iestāde, kurai lūgts lemt par apcietināšanas orderi, kas izsniegts, pamatojoties uz TSN, nevar izdot rīkojumu par pieprasītās personas nodošanu, ja minētā tiesu iestāde pēc šīs personas situācijas konkrētas un precīzas pārbaudes uzskata, ka ir pamatoti iemesli domāt, ka gadījumā, ja šī persona tiktu nodota Apvienotajai Karalistei, pastāvētu reāls risks, ka viņas pamattiesības netiktu aizsargātas.

d) Ierobežojumi un nosacījumi, lai atsauktos uz specialitātes principu

91. Tiesības atsaukties uz specialitātes principu tiesvedībā pirms nodošanas nav neierobežotas. Pašā TSN 625. pantā ir paredzēti atsevišķi nosacījumi, kas ierobežo tā piemērošanas jomu. Pirmkārt, kā minēts iepriekš[74], no šīm tiesībām var atteikties saskaņā ar TSN 611. panta 1. un 2. punktu. Otrkārt, TSN 625. panta 1. punkts ļauj pusēm informēt Specializēto komiteju par to, ka tiek prezumēta piekrišana kriminālvajāšanai par citiem nodarījumiem, ja vien izpildes tiesu iestāde konkrētā gadījumā nenorāda citādi. Saskaņā ar šo mehānismu izpildes tiesu iestādei jābūt piesardzīgai, ja persona atsaucas uz specialitātes principu, jo iespējamā piekrišana nevar darboties automātiski, ja pastāv pamatoti iebildumi. Treškārt, tā piemērošana jābalsta pamatotā riskā: izpildes tiesu iestādei nav jāizskata hipotētiski vai spekulatīvi lūgumi, bet tikai jāsniedz ticamas norādes, ka personu var saukt pie krimināltatbildības, notiesāt vai tai atņemt brīvību par nodarījumiem, par kuriem nodošana nav atļauta.

[71] Skat. TSN 625. panta 4. punkta pēdējo teikumu, kurā izmantots vārds "jāsniedz" – kas nozīmē, ka izpildes tiesu iestāde nevar pieņemt lēmumu, ja nav sniegtas TSN 604. pantā paredzētās garantijas.

[72] Šajā nozīmē skat. sprieduma *Alchaster I* 76. un 77. punktu. Šo interpretāciju apstiprina šīs tiesību normas formulējums, kurā, kā norādīts 74. punktā, izpildes tiesu iestādei noteikts pienākums "pirms tā pieņem lēmumu par apcietināšanas ordera izpildi, [..] pieprasīt papildu garantijas attiecībā uz izturēšanos pret pieprasīto personu pēc tās nodošanas", tādējādi apstiprinot, ka tai jāizvērtē un attiecīgā gadījumā jāatsakās no izpildes, ja šīs garantijas nav pietiekamas.

[73] Spriedums *Alchaster I*, 78., 83.–91. un 98. punkts.

[74] Skat. šo secinājumu 82. punktu.

92. Kopā šie nosacījumi nodrošina, ka specialitātes princips netiek piemērots ārpus paredzētās piemērošanas jomas, vienlaikus saglabājot TSN 625. panta 2. punkta kā svarīgas procesuālās garantijas lietderīgo iedarbību. Tie nodrošina, ka šī principa piemērošana joprojām ir līdzsvarots mehānisms, kas pieejams personai, ja tās brīvība patiešām tiek apdraudēta, tomēr strukturēts tā, lai tiktu ievērots TSN paredzētais nodošanas mehānisms.

4. Starpsecinājums

93. TSN 625. panta 2. punktā paredzētais specialitātes princips ir būtiska procesuālā garantija, kas nodrošina, ka nodotā persona netiek saukta pie krimināllatbildības, notiesāta vai tai netiek atņemta brīvība par nodarījumiem, par kuriem izpildes tiesu iestāde nav atļāvusi nodošanu. TSN ir daļa no Savienības tiesībām, un tas nozīmē, ka tā interpretācijai jāatbilst Hartai, jo īpaši tās 6., 47. un 49. panta 1. punktam, kas garantē tiesības uz brīvību, efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kā arī sodu likumību un paredzamību. Attiecīgi TSN 625. panta 2. punktā ietverto jēdzienu "pārkāpums" nevar interpretēt tikai atbilstoši izsniegšanas valstī izmantotajai kvalifikācijai, bet tas jāinterpretē autonomi, atsaucoties uz *Bonda* kritērijiem, it īpaši, ņemot vērā pārkāpuma iedabu, tā raksturu un soda smagumu. Tā kā TSN 625. panta 2. punkts ir Savienības tiesību sistēmā īstenojamas tiesības, privātpersonai jābūt iespējai uz tām atsaukties, lai iebilstu pret nodošanas atļaušanu. Materiāltiesisku un procesuālu specialitātes principa pārkāpumu gadījumā izpildes tiesu iestādei jāiejaucas saskaņā ar TSN 604. panta c) punktu, lai apturētu vai novērstu nodošanu, jo specialitātes principa materiāltiesiskās ievērošanas vai procesuālās izpildes trūkums nodošanu padarītu nesaderīgu ar Hartu.

94. Attiecīgi ierosinu Tiesai uz pirmajiem četriem jautājumiem atbildēt, ka TSN 604. panta c) punkts un 625. panta 2. punkts kopsakarā ar Hartas 6., 47. un 49. panta 1. punktu jāinterpretē tādējādi, ka specialitātes princips ir būtiska īstenojama procesuāla garantija, kuras pārkāpums vai iespējams pārkāpums, kas izvērtēts, atsaucoties uz autonomi definētu jēdzienu "nodarījums", ņemot vērā juridisko kvalifikāciju atbilstoši valsts tiesībām, nodarījuma būtību un soda smagumu, liek izpildes tiesu iestādei nodošanu pakļaut nosacījumam, ka izsniegšanas valsts sniedz pienācīgas garantijas, ka pret nodoto personu netiks veikta kriminālvajāšana, tā netiks notiesāta vai tai netiks atņemta brīvība par nodarījumiem, kas nav nodarījumi, par kuriem persona nodota.

C. Piektais jautājums

95. Uzdodama piekto jautājumu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai TSN 625. panta 2. punkts jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tādas pieprasītās personas nodošana, kurai piespriests brīvības atņemšanas sods uz sešiem mēnešiem par necieņu pret tiesu, lai gan nodošana nav tikusi pieprasīta šī soda izpildei, jo izsniegšanas valsts necieņu pret tiesu kvalificējusi kā civiltiesisku, nevis krimināltiesisku pārkāpumu.

96. Pirmkārt, izvērtējot apelācijas sūdzības iesniedzēju izvirzīto iebildumu pirms nodošanas, izpildes tiesu iestādei jānosaka, vai attiecīgā rīcība vai sods, piemēram, necieņa pret tiesu, ietilpst TSN 625. panta 2. punkta piemērošanas jomā. Tam nepieciešams neatkarīgs novērtējums, pamatojoties uz *Bonda* kritērijiem[75]. Tas, ka sods par šādu rīcību ietver brīvības atņemšanu, kas izpaužas, piemēram, ar sešu mēnešu brīvības atņemšanu saistīta drošības līdzekļa veidā, skaidri liecina, ka šādai rīcībai ir krimināltiesisks raksturs TSN 625. panta 2. punkta izpratnē neatkarīgi no tā, kā to kvalificē izsniegšanas valsts.

[75] Skat. šo secinājumu 71.–77. punktu.

97. Otrkārt, ja izpildes tiesu iestāde konstatē, ka rīcībai vai sodam ir krimināltiesisks raksturs, šai iestādei, pamatojoties uz objektīvu, ticamu un konkrētu informāciju, jānosaka, vai pastāv nopietni un pamatoti iemesli uzskatīt, ka persona tiks pakļauta kriminālvajāšanai, notiesāšanai vai brīvības atņemšanai par šiem nodarījumiem pēc nodošanas, tādējādi pārkāpjot TSN 625. panta 2. punktu.

98. Ja specialitātes princips nepastāv, nav spēkā vai uz to nevar atsaukties privātpersonas – kā tas var notikt, ja izsniegšanas valsts noteiktas darbības (piemēram, civiltiesisku necieņu pret tiesu) uzskata par tādām, kas nav saistītas ar krimināltiesību jomu –, šis elements jau norāda uz strukturālu TSN 625. panta 2. punkta un 604. panta c) punkta kopsakarā ar Hartas 6., 47. un 49. panta 1. punktu pārkāpuma risku. Ja izsniegšanas valsts tiesībās šāda rīcība un ar to saistītie sodi ir skaidri izslēgti no specialitātes principa aizsardzības, risks kļūst drīzāk droši zināms, nevis hipotētisks.

99. Treškārt, ja šāds risks tiek konstatēts, iestādei pirms nodošanas atļaušanas oficiāli jālūdz izsniegšanas valstij atbilstošas garantijas saskaņā ar TSN 604. panta c) punktu. Tad izpildes tiesu iestādei jāizvērtē, vai sniegtās garantijas ir pietiekamas tādā ziņā, ka tās izslēdz brīvības atņemšanas risku par rīcību, kas nav paredzēta orderī. Ja garantijas šādu risku izslēdz, nodošanu var atļaut. Ja garantijas netiek sniegtas, tās nav skaidras vai pietiekamas, izpildiestādei jāaptur nodošana līdz brīdim, kad tiek sniegtas pietiekamas garantijas. Kā galējais līdzeklis tai nodošana jāatsaka, ja šādas garantijas joprojām trūkst vai nav pietiekamas [76].

100. Šajā ziņā TSN nodošanas režīma ietvaros būtiska ir sadarbība starp izpildes tiesu iestādi un izsniegšanas valsts iestādēm. Praksē šāda sadarbība var izpausties kā tiesu dialogs un informācijas apmaiņa saskaņā ar 604. panta c) punktu, kas izpildes tiesu iestādei ļauj lūgt izsniegšanas valstij paskaidrojumus vai garantijas attiecībā uz nodarījumu tvērumu, piemērojamām procesuālajām garantijām vai specialitātes principa ievērošanu. Ja joprojām ir šaubas, izsniegšanas valsts var sniegt formālus solījumus, lai kliedētu konkrētas bažas, piemēram, kriminālvajāšanas robežas vai efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekļu esību. Šis process abām iestādēm ļauj izvērt indivīda tiesības un sabiedrības intereses efektīvas tiesvedības nodrošināšanā, garantējot, ka nodošana notiek tikai tad, ja pastāv atbilstošas garantijas. Līdz ar to izpildes tiesu iestādei var nākties novērtēt, vai papildu garantijas atbilst Hartas 47. panta prasībām, vienlaicīgi ņemot vērā cietušo tiesības uz taisnīgumu [77].

101. Šī pieeja nodrošina, ka TSN 625. panta 2. punkts darbojas kā efektīva un izpildāma garantija pret neatļautu kriminālvajāšanu vai brīvības atņemšanu. Tā atbilst Hartas 47. pantam un 49. panta 1. punktam, kuros prasīts, lai nodošanas procedūras saskaņā ar TSN būtu likumīgas, paredzamas un nodrošinātu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.

102. Visbeidzot vēlos uzsvērt, ka iesniedzējtiesa ir paudusi pārliecību, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji, kuru lietu izskata izsniegšanas valsts tiesas saistībā ar apķīlāšanas rīkojumiem, saņēma visu procesuālo aizsardzību, ko garantē ECPAK 6. un 13. pants. Viņu situāciju izvērtēja neatkarīga un objektīva tiesa, viņi tika informēti par izvirzīto apsūdzību, tiesas sēdes laiku un vietu, viņi bija

[76] Skat. šo secinājumu 90. punktu.

[77] Jautājumā par sadarbības pienākumu un cietušo tiesībām skat., piemēram, spriedumu *Güzelyurtlu* u.c. pret Kipru un Turciju (CE:ECHR:2019:0129JUD003692507, 232.–236. punkts), kur ECT norādīja, ka ECPAK 2. pants (tiesības uz dzīvību) var radīt divvirzienu sadarbības pienākumu starp valstīm, tām izmeklējot patvaļīgu nogalināšanu, lai noskaidrotu nogalināšanas apstākļus un sauktu vainīgos pie atbildības. Tā kā šis pienākums ir līdzekļu pielietošanas pienākums, nevis pienākums sasniegt rezultātus, valstīm jāveic visi pamatoti vajadzīgie pasākumi, kas ir pieejami saskaņā ar pastāvošajiem sadarbības instrumentiem. Pamatojoties uz šo spriedumu, 2019. gada 9. jūlija spriedumā *Romeo Castaño* pret Beļģiju (CE:ECHR:2019:0709JUD000835117, 79.–92. punkts) ECT būtībā analizē, vai Beļģijas atteikums sadarboties nepamatoti apdraudēja pieteicēju procesuālās tiesības saskaņā ar ECPAK 2. pantu. ECT piekrīt, ka ECPAK 3. panta (necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās aizliegums) pārkāpuma risks *var* būt par pamatu nodošanas atteikumam, tomēr uzsver, ka šādam riskam jābūt pietiekamam individuālam, uz faktiem balstītam pamatam.

likumīgi pārstāvēti un viņiem bija pārsūdzības tiesības. Turklāt apelācijas sūdzības iesniedzējiem bija piekļuve efektīvam tiesību aizsardzības līdzeklim izsniegšanas valstī, jo viņiem bija tiesības pārsūdzēt sodu apelācijas tiesvedībā. Tomēr no lietas materiāliem izriet, ka apelācijas sūdzības iesniedzēji tika aizmuguriski notiesāti par necieņu pret tiesu. Šim apstāklim, kas jāpārbauda iesniedzējtiesai, var būt būtiska nozīme, jo tas rada atsevišķu jautājumu par viņu tiesībām piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā un aizstāvēties. Pat ja iepriekšējā tiesvedība atbilda ECPAK 6. un 13. pantā paredzētajām garantijām, aizmuguriska soda noteikšana nozīmē to, ka ir jāpārbauda, vai apelācijas sūdzības iesniedzēji patiešām tika informēti par tiesas sēdi un vai nodošanas brīdī viņi saglabā tiesības uz lietas atkārtotu izskatīšanu vai līdzvērtīgu tiesību aizsardzības līdzekli izsniegšanas valstī.

103. Ņemot vērā iepriekš minēto, uzskatu, ka TSN 604. panta c) punkts un 625. panta 2. punkts kopsakarā ar Hartas 6., 47. pantu un 49. panta 1. punktu jāinterpretē tādējādi, ka tādas pieprasītās personas nodošana, kurai piespriests brīvības atņemšanas sods uz sešiem mēnešiem par necieņu pret tiesu, lai gan nodošana nav tikusi lūgta šī soda izpildei, pamatojoties uz to, ka saskaņā ar izsniegšanas valsts tiesībām šāds pārkāpums kvalificējams kā civiltiesisks, nav saderīga ar Savienības tiesībām, ja izpildes tiesu iestāde uzskata, ka necieņai pret tiesu būtībā ir krimināltiesisks raksturs un ka pastāv nopietni iemesli uzskatīt, ka pēc nodošanas pastāvēs materiāli vai procesuāli specialitātes principa pārkāpumi, ciktāl šai personai tiktu atņemta brīvība, pārkāpjot specialitātes principu, vai arī tā nevarētu atsaukties uz specialitātes principu; izpildes tiesu iestādei pirms nodošanas atļaušanas no izsniegšanas valsts jāsaņem piemērotas papildu garantijas, kas nodrošina, ka pret personu netiks veikta kriminālvajāšana, tā netiks notiesāta vai tai netiks atņemta brīvība par necieņu pret tiesu, pretējā gadījumā nodošana jāatsaka.

VI. Secinājumi

104. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, iesaku Tiesai uz *Supreme Court* (Augstākā tiesa, Īrija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Tirdzniecības un sadarbības nolīguma starp Eiropas Savienību un Eiropas Atomenerģijas kopienu, no vienas puses, un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti, no otras puses, 604. panta c) punkts un 625. panta 2. punkts kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 6., 47. pantu un 49. panta 1. punktu

jāinterpretē tādējādi, ka

1) specialitātes princips ir būtiska īstenojama procesuāla garantija, kuras pārkāpums vai iespējams pārkāpums, kas izvērtēts atbilstoši autonomi definētam jēdzienam "nodarījums", ņemot vērā juridisko kvalifikāciju atbilstoši valsts tiesībām, nodarījuma būtību un soda smagumu, liek izpildes tiesu iestādei nodošanu pakļaut nosacījumam, ka izsniegšanas valsts garantē, ka pret nodoto personu netiks veikta kriminālvajāšana, tā netiks notiesāta vai tai netiks atņemta brīvība par citiem nodarījumiem, nevis tiem, par kuriem persona ir nodota;

2) tādas pieprasītās personas nodošana, kurai piespriests brīvības atņemšanas sods uz sešiem mēnešiem par necieņu pret tiesu, lai gan nodošana nav tikusi lūgta šī soda izpildei, pamatojoties uz to, ka saskaņā ar izsniegšanas valsts tiesībām šāds pārkāpums kvalificējams kā civiltiesisks, nav saderīga ar Savienības tiesībām, ja izpildes tiesu iestāde uzskata, ka necieņai pret tiesu būtībā ir krimināltiesisks raksturs un pastāv nopietni iemesli uzskatīt, ka pēc nodošanas pastāvēs materiāli vai procesuāli specialitātes principa pārkāpumi, ciktāl šai

personai tiktu atņemta brīvība, pārkāpjot specialitātes principu, vai arī tā nevarētu atsaukties uz specialitātes principu; izpildes tiesu iestādei pirms nodošanas atļaušanas no izsniegšanas valsts jāsaņem piemērotas papildu garantijas, kas nodrošina, ka pret personu netiks veikta kriminālvajāšana, tā netiks notiesāta vai tai netiks atņemta brīvība par necieņu pret tiesu, pretējā gadījumā nodošana jāatsaka.